

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

¹ Ama yahn ihyan, dirun ye rine quenan yahn dehtenduh che chi van uvo, ² nduhca che a rente ihyan che, nde ro che canan, ndihchero man ye man, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man. ³ Ndih Teófilo che yahinó ndih, namin rahcó che ndahca che tihca dín. Chemin che ndeh nduyo nedín damá nduco cudado, ndudo yahn queri ama che chi. Man ne, a dirún yahn ne nducuahn chemin, ⁴ cava che codevano ndah ne te cuaco ndudo che chicuahn ihyan ndih.

Tahve Dendiohs ama ángel, checu ye ndudo che cuhndeyan Juan Bautista

⁵ Cuahn che quenan Herodes rey yahn Judea ne, chihnde ama chidocuyan che duche ye Zacarías, ndata yahn Abías. Ihyan ndahta yahn ye ne, duche ye Elisabet, ndata yahn Aarón. ⁶ Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye, ne redinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo Dendiohs. ⁷ Ate metah daya ye, te Elisabet ne, hua rendaca daya ye. Avane ne, nduh che o ye ne, a ndico ye.

⁸ Ama yune ne, quendah yahn chidocuyan che combiero yahn Zacarías che covah ye nan Dendiohs. ⁹ Chidocuyan chahn ne, ro ro redin ye sortear deh ntiyon dín queri ama ye, ne ro min ne, quendah yahn Zacarías che conda ye chete yaco chahte yahn Dihvo vo, cahcoyahn ye cuhn. ¹⁰ Ura

che riche cuhn me ne, revah nducoyaca ihyan yan, chenun ye cuahn chevah. ¹¹ Tuhme chihndero ama ángel che dechuh Dendiohs, chandi ye nan Zacarías lado tah cuaco yahn nan ta. ¹² Cuahn che ndihchero Zacarías ángel me ne, ama dihya ye chi. ¹³ Ate rahn ángel me ri ye ihyan:

—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan Dendiohs che chique. Man ne, ndahta yehn Elisabet ne, ndaca ama sahn daya te, ne conehe che duche se, Juan. ¹⁴ Ama co yene, ne namin co yeno ama yahn ihyan che cuhndeyan se, ¹⁵ te daye ne, chahte vederihquentiyon cah Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se vino, nde hua cuh se nde ama nan nune che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn nde ro che ametah cuhndeyan se. ¹⁶ Ama yahn ihyan naci6n yahn Israel, din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye Dendiohs. ¹⁷ Nda se tahque menan ca che co Dihvo vo, conan cuma se vederihquentiyon nduhca che quenan cuma Elías, cava che ndoyan ihyan nduco indihthe yahn ye man, cava che cotahno ihyan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che ritahno ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs man. Tihca cahcoyan se chedave yahn ama yahn ihyan, cava che nevahnecon ye Dihvo vo.

¹⁸ Chiquerune Zacarías ángel me:

—¿Taca cotahnó che rahn ne ne?, te u ne, a indihthe u. Namin ihyan ndahta yahn, a indihthe ye.

¹⁹ Ndahconan ángel me yahn ye:

—U ne, Gabriel che redinahn che rihquentiyon Dendiohs. Man ye tahve ye u, cava che cahmá ndoque ndudo ndah cuh. ²⁰ Ndudo che a rahn ndoque ne, va che conahn, ate nducote hua

chitehne ne, co lihme di, ne hua co nte nde nda ro che cuhndeyan daye.

²¹ Numanahn min ne, ihyan yan chahn ne, chenan rino ye, ne rahn ino ye che ama rendah Zacarías chete yaco. ²² Cuahn che ndiquenda ye ne, redin tah redin nan ye, te chi lihme ye. Tuhme chenahn ihyan chahn che ndihchero ye ama vederihno chete yaco.

²³ Cuahn che chihno ndate che quenan Zacarías ntiyon min ne, conahn ye ndevaco ye. ²⁴ Chuh neve ro min ne, a quenun daya ihyan ndahta yahn ye Elisabet. Ihyan min ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde ama cuan chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye: ²⁵ “Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh nducó. Man ne, ametah co cuihnán nan ihyan.”

Nda ama ángel, checu ye ndudo che cuhndeyan Dihvo vo Jesucristo

²⁶ Chihno te an iyo ne, tahve tun Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye ama yan lihn che duche Nazaret, estado yahn Galilea. ²⁷ Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs yahn ama ndahta ntuco che duche ye María. Ndahta me ne, a va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco José, ama ihyan che ndata yahn David. ²⁸ Cuahn che nda ángel me nan che quenun ndahta me ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di, ne nduco ye di. A tendahnun ye di van nducoyaca ndahta.

²⁹ Cuahn che chihnevan ye che rahn ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino ye: “¿Dehra cuande

che tihca rahn ye nducó?” ³⁰ Tuhme rahn ángel me ri ye ihyan:

—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di. ³¹ Man ne, ndaca ama daye, ne coneñ che duche ye, JĒSUS. ³² Ihyan min ne, ama chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Daya Dendiohs che ama yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndahco ye vederihquentiyon che quenan cuma David tah ye. ³³ Cahcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.

³⁴ Tuhme chiquerune María ángel me:

—¿Taca co conahn che rahn ne ne?, te u ne, ametah cahnevaco.

³⁵ Ndahconan ángel me yahn ye:

—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyan ne, Daya Ndah yahn Dendiohs. ³⁶ A ndihche che din Dendiohs nduco tahn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendaca daya te, ate man ne, quenun daya te a chi an iyo, ³⁷ te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.

³⁸ Tuhme rahn María:

—Conahn nduhca che rahn ne, te u ne, renevah-necún che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.

Chihno min ne, conahn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

³⁹ Ama o ro min ne, cuahn María ama yan che va cuahn icoyahn, estado yahn Judea. ⁴⁰ Nda ye min ne, min chenda ye chete vaco Zacarías, ne necah ye Dendiohs Elisabet. ⁴¹ Ndetahn chihnevan Elisabet che necah María Dendiohs ihyan ne, nuhn

decuah yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun ihyan. ⁴² Rahn ye:

—Van nducoyaca ndahta ne, a tendahnun Dendiohs di. Namin a tendahnun ye daye. ⁴³ Di che co chaco Dihvé. ¿Taca che man cochi quendihchero u? ⁴⁴ Ndetahno che nte Dendiohs u ne, nuhn dayá che quenun cheté che chi yeno. ⁴⁵ ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh Dihvo vo Dendiohs.

⁴⁶ Tuhme rahn María:

Numacuahn chedave yahn, rendeva yavenan Dihvé Dendiohs.

⁴⁷ Ama yenó nduco ye, te ndedevahn ye u.

⁴⁸ Andahre ama chevah u nan ye, ate necahco ye u.

Man ne, nducoyaca ihyan cahma ye te ndah ro yahn,

⁴⁹ te Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye din ye vederihno nducó.

Ihyan min che cuaco, runecade ye nan nducuahn.

⁵⁰ Numacuahn ro renan vahino ye nducoyaca ihyan che renevahnecun ye ihyan.

⁵¹ Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte.

Rendahco ndiya ye ihyan che yade ye.

⁵² Rehnevi ye vederihquentiyon yahn ihyan che ndinan ye,

ne redin ye che rinan ihyan che necun ye.

⁵³ Rinan ye ihyan che renevahnecun ye Ndudo yahn ye,

ne rihcoman ye ihyan che rahco ye che nde hua rendotenan ye ihyan.

⁵⁴ Redin ye cudado ihyan nación yahn Israel, ne

renan vahino ye ihyan,
⁵⁵ nduhca che cah ye ndudo yahn ye
 indihte yuhn vo Abraham nduco nducoyaca
 ndata yahn ye.

⁵⁶ Tenduh ino iyo quenán María vaco Elisabet,
 tuhme conahn ye ndevaco ye.

Chihndeyan Juan Bautista

⁵⁷ Cuahn che tuno ro yahn Elisabet ne, chihndeyan daya ye. ⁵⁸ Nducoyaca ihyan nino ndevaco ye nduco ihyan yahn ye ne, a devano ye te ama quenán vahino Dendiohs ihyan, ne chi yeno ye nduco vih. ⁵⁹ Chi nine ro ne, cuahn ihyan cava che conahn ye seña decuah me, ne nahn conahn ye che duche se Zacarías, nduhca che duche chida se. ⁶⁰ Ate rahn chaco se.

—Hua, te Juan conan che duche se.

⁶¹ Rahn ihyan chahn:

—¿Dehco ne?, te ametah nde ama ihyan yahn nchuhn che tihca duche ye.

⁶² Tuhme din tah ye che tumerune ye chida se taca nahn ye che conan che duche se. ⁶³ Din tah chida se, chica ye nan che dirun ye, ne chaconahn ye: “Juan duche se.” Tuhme cuahn ino ihyan chahn. ⁶⁴ A ura min no nuhnde cava chihya Zacarías, ndiquendah cahn ye, ne canan ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs. ⁶⁵ Nde tahque cuahn ino ihyan chahn chi, ne chetuhn ndudo me numachahte estado yahn Judea. ⁶⁶ Nducoyaca ihyan che checadino ye ne, rente ye nduco vih:

—¡Ama chahte ntiyon conan cuma sahn dihn cah!

Tihc̄a r̄ahn ye, te Dendiohs ne, nduco ye s̄ahn.

Nduhc̄a che cahndudo Zacarías

⁶⁷ Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun Zacarías, ne cahndudo ye:

⁶⁸ Ndeva vo yaven̄an Dihvo vo Dendiohs yahn Israel, te ndedevahn ye uvo yahn ye.

⁶⁹ V̄an ndata yahn David, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ye ne, a tend̄ahnun ye ama ihyan che ndedevahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon yahn ye,

⁷⁰ nduhc̄a che c̄ah ye ndudo yahn ye ro men̄an, cahndudo ihyan ndah che profeta yahn ye.

⁷¹ Tihc̄a ndedevahn ye uvo n̄an nducoȳaca ihyan che hua ri rendihche ye uvo.

⁷² Renan vahino ye indih̄te yuhn vo, ne redinahn ye ndudo ndah yahn ye che chihco c̄ade ye.

⁷³ Ndudo min che c̄ah ye indih̄te yuhn vo Abraham,

⁷⁴ che ndedevahn ye uvo n̄an ihyan che hua ri rendihche ye uvo, c̄ava che numa ino vo ndeva vo yaven̄an ye.

⁷⁵ Numacuahn ro che cuahtenan vo iyehnse kuh ne, nahn che dave chedave yuhn vo n̄an ye.

⁷⁶ Di, d̄aya m̄an, cuahndode ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

Cahn tahque men̄an ca che co Dihvo vo, cahcoyan chedave yahn ihyan, c̄ava che nevahncun ye ihyan.

⁷⁷ Cah, checadino ihyan che ndedevahn Dendiohs uvo yahn ye, te nchahco ye nunde yuhn vo.

78 Dendiohs yuhn vo ne, ama quenán vahino ye ihyan iyehñse. Chemín che caca Daya ye vahchetero,

79 ndedevahn ye ihyan che cahnda yahn ye che vate ye tah vederih, ñin ye che ndahca cuahtenan ye.

80 Me sahn dihn me ne, chihta se, ne chi chahte vededevano yahn se. Quechica se yahn nan che metah duhva, nde nda ro che canan cahndudo se ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ihyan naci6n yahn Israel.

2

Chihndeyan Dihvo vo Jesucristo

1 Tahñ min ne, chihquentiyon emperador Augusto César che conan caca nducoyaca ihyan che vate ye numachahte nan che rihquentiyon ye. 2 Quenan Cirenio gobernador yahn Siria, ne cade ro min canan raconahn caca se ihyan. 3 Nducoyaca ihyan, adecotino che chenán ye ne, va che cahñ ye, conan caca ye yan nan che chica ndata yahn ye. 4 José ne, chica ye yan Nazaret, estado yahn Galilea, cuahn ye yan Belén, estado yahn Judea, yan vaco David, te ndata yahn David ihyan. 5 Min va che conan caca ye. Namin min va che conan caca María, ihyan min che va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco vih. Ihyan min ne, a nun cuhndeyan ñaya ye. 6 Cuahn che chenán ye Belén ne, nda ro yahn María che cuacoyahn ye. 7 Min chihndeyan ñaya ye che menan, ne chahcotuma ye decuah me nduco tino. Nducote hua ndaca ye nde ama vah ne, chahtenan ye ama vaco yuhdo. Chete ama inguhto nan che reh nun

yuhdo, min din dave ye nan che chacondihte ye decuah me.

⁸ Nino yan Belén vatenduche ama o ihyan, redin ye cudado itecuche yahn ye. ⁹ Nahmin ne, nda ama ángel che dechuh Dihvo vo Dendiohs nan ihyan chahn. Adenan chiya dave nan che chenun ye, ne ama dihya ye chi. ¹⁰ Ate rahn ángel me ri ye ihyan:

—Hua dihya nchuhn co, te cochí, checú ama ndudo ndah, ne ama co yeno nducoyaca ihyan. ¹¹ Man ro cuh ne, min yan vaco David chihndeyan ama decuah. A decuah min che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che ndedevahn ye nchuhn. ¹² Codevano nchuhn te cuaco ndudo che rí nchuhn, te ntaca ne decuah me, ndacotuma tino, quendite chete vaco yuhdo.

¹³ Adenan nda ama yahn ángel che chica ye vahchetero, chinduco ye ángel me, ndeva ye yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

¹⁴ ¡Ndahca che ndeva nducoyaca ihyan numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero!

Muhn iyehmse cuh ne, nducoyaca ihyan che yeno Dendiohs nduco ye ne, din Dendiohs che ndahca cuahtenan ye nduco vih.

¹⁵ Cuahn che conahn ángel chahn vahchetero ne, ihyan che redin ye cudado itecuche ne, rahn ye:

—Cuhn vo nduco vih yan Belén, quendihchero vo vederihno che chi, nduhca che dechuh Dendiohs ndudo yuhn vo.

¹⁶ Ndetahno cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye María nduco José nduco decuah me che quendite

chete yaco yuhdo. ¹⁷ Cuahn che ndihchero ihyan chahn decuah me ne, rente ye nduhca che rahn ángel me yahn decuah me. ¹⁸ Nducoyaca ihyan che chihnevan ye che rente ihyan chahn ne, ama rahn ino ye. ¹⁹ María ne, quenun ino ye nducuahn che rente ihyan chahn, ne ndeva ye ndudo me chete chedave yahn ye. ²⁰ Tuhme coahn ihyan chahn, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, te a chinahn nducuahn ndudo che dechuh Dendiohs yahn ye, ne a man ye chihnevan ye man, ndihchero ye man.

Simeón nduco Ana

²¹ Chi nine ro me ne, nahn ye seña decuah me, ne chaconahn ye che duche JESUS, a nduhca che rahn ángel me ri ye María nde ro menan cuahn che ametah conun daya ye.

²² Moisés ne, dirun ye te ihyan ndahta che cuacoyahn ye ne, hua co conda ye chete yaco, nde tuno ro che a ndihco cade Dendiohs. María ne, quenun rino ye nde tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José yan Jerusalén, quenda ye decuah me, cava che nahma ye nan Dendiohs. ²³ Tihca din ye, te a nihnde cade nan ley yahn Dendiohs: “Nducoyaca checahya chahn che rahteyan menan ne, va che cahco vih ihyan, cava che din ntiyon yahn Dendiohs.” ²⁴ Namin ndihco cade Dendiohs te nducoyaca ihyan ndahta che cuhndeyan daya ye ne, va che cah ye o icui, o o pichón cahya, cava che co te vedino, ne cah María vedino min.

²⁵ Ro min ne, min yan Jerusalén va ama ihyan che duche ye Simeón. Ihyan min ne, ndah ihyan

ye n̄an Dendiohs, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Quenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan nación yahn Israel. ²⁶ Çah Vaco Ndah yahn Dendiohs, che checadino ye te hua coh ye nde nd̄a ro che ndihchero m̄an ye ihyan min che dechuh Dihvo vo Dendiohs, çava che ndedevahn ye ihyan iyehñse. ²⁷ Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón yaço chahte, ne ura min nd̄a José nduco María çava che nahma ye decuañ me n̄an Dendiohs nduhç̄a che a nihnde çade n̄an ley che dirun Moisés. ²⁸ Simeón ne, chetañ ye decuañ me, quenuhn ye. Ndeva ye numacuahn vedeyeno yaven̄an Dendiohs, ne rañn ye:

²⁹ Dihvé Dendiohs, m̄an ne, a co ndaçá iyehñse cuh.

Hua dehva rañcó, te a chinahn ndudo che te ne, checadinó.

³⁰ A ndihchero m̄an decuañ cuh yahn ne che ndedevahn ihyan iyehñse.

³¹ A dechuh ne çava che ndedevahn ihyan iyehñse.

³² M̄an che cuaco codevano ihyan tama nación Ndudo yahn ne, ne ndeva nducoyaça ihyan yaven̄an ihyan yahn ne, ihyan nación yahn Israel.

³³ José nduco María ne, ama chahn ino ye yahn ndudo che tihç̄a rañn Simeón yahn decuañ me. ³⁴ Tuhme chica Simeón Dendiohs çava ihyan chahn, ne rañn ye nduco María:

—Condiñche. Cuahn che cuihta decuañ cuh che dechuh Dendiohs ne, ama yañ ihyan co tan ye nduco. Chemin che vañ ihyan nación yahn Israel ne, ama yañ ihyan ndevahn ye, ne ama yañ

ye conda ye. ³⁵ Nduco tihca cuhnde ro vederend-edecadino yahn queri ama ye. Me di ne, va che choh ama vedeyah chahte.

³⁶ Min chete yaco quenun ama indihthe ndahta che duche ye Ana. Ihyan min ne, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Fanuel duche chida ye, ndata yahn Aser. Chihno ndache nduyo che chihnevaco ye ne, chih inchahn ye. ³⁷ Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye. Ro man, vino man, quenun ye chete yaco, revah ye man, rihnde ye yahte man. ³⁸ Nda ye ura min, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Cahndudo ye yahn decuah me, chihnevan ama yahn ihyan che chenan rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan yan Jerusalen.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

³⁹ José nduco María ne, dinahn ye nducuah che ndihco cade Dendiohs, tuhme conahn ye yan vaco ye Nazaret, estado yahn Galilea. ⁴⁰ Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye, ne ama va vededevano yahn ye. Dendiohs ne, ama yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo yaco chahte

⁴¹ Nduyo nduyo, ro che renda vihco ro yudo ne, rahn José nduco María yan Jerusalen. ⁴² Cuahn che chi Dihvo vo ndichio nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn vihco me. ⁴³ Chuh vihco me ne, conahn ye, nde hua devano ye te quenan ca Dihvo vo min yan Jerusalen. ⁴⁴ Rahco ye te co van ihyan che a conahn ye chinduco ye, ne rinuhn ye ihyan van ihyan yahn ye man, ihyan rendihche ye man. A numa ro vatechica ye, ⁴⁵ ate nducote hua ntaca ye ihyan ne, ndaconan tun ye yan Jerusalen, rinuhn ye ihyan.

⁴⁶ Nde nan che chi ino ro che rinuhn ye ihyan ne, ntaca ye ihyan chete yaco van sahn devano ley che dirun Moisés. Min quenun ye, rihnevan ye che rente sahn chahn man, retumarune ye sahn man.

⁴⁷ Namin sahn chahn ne, retumarune se ihyan, ne ama rahn ino se yahn che ama va vededevano yahn ye man, yahn ndudo che rendahconan ye man. ⁴⁸ Cuahn che ndihchero José nduco María che min quenun ye ne, ama chahn ino ye, ne rahn María:

—Dayá, ¿dehco che tihca din nduco nuhn?, te u nduco chide, ama chuhrihn nuhn, rendedecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.

⁴⁹ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te nan ntiyon yahn Chidá va che conán?

⁵⁰ Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihca rahn ye.

⁵¹ Tuhme conahn ye nduco ihyan chahn yan vaco ye, Nazaret. Quendi redinahn ye che rahn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuahn.

⁵² Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndahca quenan ye nan Dendiohs man, nan ihyan man.

3

Rahndudo Juan Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹ Cuahn che chi ntiyon nduyo che quenan Tiberio César emperador ne, Poncio Pilato quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se gobernador yahn

Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador yahn Abilinia. ² Anás nduco Caifás che chidocuyan che tahque ndinan. Nduyo min quechica Juan, daya Zacarías, yahn nan che metah duhva. Min cah Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye. ³ Chihto ico Jordán canan rahndudo Juan che nto ino ihyan nunde yahn ye man, che cuedenune ye man, cava che nchahco Dendiohs yahn ye. ⁴ Tihca chinahn nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Cuahndudo ama se min yahn nan che metah duhva tuhca:

“Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne, te a nun nda Dihvo vo.

⁵ Ihyan che redendah ye yune che ndahca ne, rendedecuto ye ya man,

rihtera ye ico man, cuete man, rene din cuaco ye nan che cueh man,

rendahco nahn ye nan che chihnga man.

Tihca va che cahcoyan ihyan chedave yahn ye,

⁶ te codevano nducoyaca ihyan che ndedevahn Dendiohs ihyan.”

⁷ Rahn Juan ri ye ihyan che renda ye cava che cuedenune ye:

—Nchuhn ne, nduhca cu tan tihchan ne. Hua rahco ne che nduco che cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che conahn. ⁸ Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne man, ndahca cuahtenan ne nan Dendiohs man. Hua ndere rahco ne che cochihve yahn ne che ndata yahn Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere co yahn ndata yahn Abraham ne, andahre nan tu che

tuhchan, co ndedecuan ca ye ndata yahn ihyan min. ⁹ Nduhca che rihca ihyan yahn ndata che hua richihve ndute yahn, riquiyahn ye ne, tihca a nun techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan.

¹⁰ Tuhme tumerune ihyan:

—¿Deh va che din nuhn ne?

¹¹ Ndahconan Juan yahn ye:

—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cah ye ama yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.

¹² Namin nda ama o sahn rica tumecađiyo cava che cuedenune se, ne tumerune se:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?

¹³ Ndahconan Juan yahn se:

—Hua caca nchuhn tumecađiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.

¹⁴ Namin ama o sandado ne, tumerune se:

—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?

Ndahconan Juan yahn se:

—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevihve nchuhn.

¹⁵ Ama yahn ihyan rendedecadino ye yahn Juan, ne recah yeno ye chedave yahn ye, te rahco ye te co a ihyan min che va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse. ¹⁶ Ate rahñ Juan ri ye nducoyaca ihyan:

—Ndiyu u. Cochi tama ihyan che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ama sahn decahya yahn ye. U ne, rehdenuné ihyan, ate ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs

nchuhn man, din ye castigo ihyan nunde man. ¹⁷ Cuahn che retiveyato ihyan trigo ne, renevahn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate dacheyama yahn ne, renedin dama ye, rihquiyahn ye. Atihnoça ihyan min, te a nun techecade ye yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahn che hua rintoh.

¹⁸ Nduco ama ndeh ndudo che tuhchan, rahn-dudo Juan, ricuahn ye ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs. ¹⁹ Juan ne, riyahve ye gobernador Herodes yahn che quenan se nduco Herodías, ndahta yahn dihno se Felipe. Namin riyahve ye sahn yahn nducuahn nunde yahn se. ²⁰ Chemin che chihquentiyon se che quenun Juan vacoyahn, ne nduco chemin decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

²¹ Cuahn che chihno chedenune ama yahn ihyan nación yahn Israel ne, nda Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne, nahmin che revah ye ne, ndondah vahchetero. ²² Nduhca che ro ama icui ne, tihca chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun ihyan. Tuhme chihnevan ye ama ndudo che chica vahchetero che rahn:

—Di che Dayá. Yahinó di. Ama yenó ndoque.

²³⁻³⁸ A tahn min che canan Dihvo vo, redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh ndico ndiche nduyo.

Tuhca cochi ndata yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nan che canan ne, dendah Dendiohs Adán. Daya Adán ne, Set. Daya Set ne, Enós. Daya Enós ne, Cainán. Daya Cainán ne, Mahalaleel. Daya Mahalaleel ne, Jared. Daya Jared ne, Enoc. Daya Enoc ne, Matusalén. Daya Matusalén ne, Lamec. Daya Lamec ne, Noé. Daya Noé ne, Sem. Daya Sem ne, Arfaxad. Daya Arfaxad ne, Cainán. Daya Cainán ne, Sala. Daya Sala ne, Heber. Daya Heber ne, Peleg. Daya Peleg ne, Ragau. Daya Ragau ne, Serug. Daya Serug ne, Nacor. Daya Nacor ne, Taré. Daya Taré ne, Abraham. Daya Abraham ne, Isaac. Daya Isaac ne, Jacob. Daya Jacob ne, Judá. Daya Judá ne, Fares. Daya Fares ne, Esrom. Daya Esrom ne, Aram. Daya Aram ne, Aminadab. Daya Aminadab ne, Naasón. Daya Naasón ne, Salmón. Daya Salmón ne, Booz. Daya Booz ne, Obed. Daya Obed ne, Isaí. Daya Isaí ne, David. Daya David ne, Natán. Daya Natán ne, Matata. Daya Matata ne, Mainán. Daya Mainán ne, Melea. Daya Melea ne, Eliaquim. Daya Eliaquim ne, Jonán. Daya Jonán ne, José. Daya José ne, Judá. Daya Judá ne, Simeón. Daya Simeón ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Jorim. Daya Jorim ne, Eliezer. Daya Eliezer ne, Josué. Daya Josué ne, Er. Daya Er ne, Elmodam. Daya Elmodam ne, Cosam. Daya Cosam ne, Adi. Daya Adi ne, Melqui. Daya Melqui ne, Neri. Daya Neri ne, Salatiel. Daya Salatiel ne, Zorobabel. Daya Zorobabel ne, Resa. Daya Resa ne, Joana. Daya Joana ne, Judá. Daya Judá ne, Semei. Daya Semei ne, Matatías. Daya Matatías ne, Maat. Daya Maat ne, Nagai. Daya Nagai ne, Esli. Daya Esli ne, Nahum. Daya Nahum ne, Amós. Daya Amós ne, Matatías. Daya Matatías ne, José.

Daya José ne, Jana. Daya Jana ne, Melqui. Daya Melqui ne, Leví. Daya Leví ne, Matat. Daya Matat ne, Elí. Daya Elí ne, José.

Tihca cochi ndata yahn José. Nducoyaca ihyan ne, rahco ye te Dihvo vo Jesucristo ne, daya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹ Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye yahn nan che metah duhva. ² Min quenán ye o raco ro, ne chundah ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne, chi cuico ye. ³ Tuhme rahn chundah me ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cuihquentiyon ne tu cuh che ndaconda pan.

⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyu deman nduco pan co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”

⁵ Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ama tingüete yaco, ne venchahteno nahma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehñse.

⁶ Rahn se ri se ihyan:

—U té nducuahn vederihquentiyon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cahmá, te u va tãh nducuahn, ne adecoduhno ihyan che nahn ne, co cãh ihyan. ⁷ Ndete che cahntihya ne nan, ndeva ne yavenan ne, co yahn ne nducuahn.

⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuehn vane chundah, te nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva yavenan Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che cahma ye.”

⁹ Tuhme quenda se ihyan tin yaco chahte yahn yan Jerusalén, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cava ne muhn. ¹⁰ Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs:

Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cava che conduco ye ndih,

¹¹ din ye cudado ndih cava che hua dehva co yahn ne.

¹² Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin nan Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve Dendiohs.”

¹³ Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conahn se. Quenan rino se nde nda ama ro che ndahca cava se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye estado yahn Galilea

¹⁴ Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyan yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne conahn ye estado yahn Galilea. Nducuahn yan ne, ama chetuhn ndudo yahn vederihquentiyan che quenan cuma ye. ¹⁵ Ricuahn ye chete yaco, ne rendeva nducoyaca ihyan yavenan ye.

Ndetendah ihyan Dihvo vo Jesucristo yan Nazaret

¹⁶ Nda Dihvo vo yan Nazaret nan che chihta ye, ne rahn ye yaco ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ama ro ne, chenda ye chete yaco, ne chandi ye cava che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

17 Sahn che redin cudado yaco me ne, cah se caca che dirun ihyan profeta Isaías ihyan. Cuahn che nta ye caca me ne, cahndudo ye nan che ndirun tuhca:

18 Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun u.

Dechuh Dendiohs u, cava che cacuahn ndudo ndah yahn ye, cahnevan nducoyaca ihyan che necun ye man, cava che cuahndudó che va ye vedeyeno che nchahco ye yahn ihyan che nto ino ye nunde yahn ye man.

19 Dín che co ro nan ihyan che hua ro nan ye man, ndedevahn ihyan che yah rahno ye, redin nunde yahn ye man, cuahndudó nduhca che yahino Dihvo vo Dendiohs ihyan iyehnse man.

20 Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo caca me, necah ye sahn che redin cudado yaco me, ne chihnde ye. Nducoyaca ihyan che chenun ye chete yaco me ne, vateyan ye numacuahn vedenecun.

21 Tuhme rahn ye:

—Man ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan nchuhn.

22 Chi yeno nducoyaca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo ndah che rente ye. Ate canan tumerune ye van man ye nduco vih:

—¿A ndiyu sahn tih che daya José me?

23 Rahñ Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te nahn cahma nchuhn nducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah che codique man di. Codin muhn yan vaque vederihno nduhca che din min yan Capernaum.”

24 Quendi Dihvo vo, ne rahñ ye:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nde ama ihyan profeta, hua renevahnecun ihyan yan vaco ye ihyan. ²⁵ Ro menan me ne, ama chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenán mañh. Ro min ne, ama vate ndahta vah nación yahn Israel, ne andahre min quenán ihyan profeta Elías, ²⁶ ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cava che conan ye nde ama ndahta vah chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cava che conan ye ama ndahta vah yahn tama nación che va te yan Sarepta, nino yan Sidón. ²⁷ Tama yune ne, a nación yahn Israel, vate ama yahn ihyan che ndi ye cah che recha yute. Min quenán profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ama ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ama sahn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sahn tama nación se.

²⁸ Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete vaco me che tihca ráhn Dihvo vo ne, ama chi tan ye. ²⁹ Ndetahno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetan cuahn chihto yan nan ama tin yava vaco cava che decava ye ihyan. ³⁰ Ate hua chi din ihyan chahn tihca, te chuh Dihvo vo van nducoyaca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihnga ama se

³¹ Nda Dihvo vo Jesucristo yan Capernaum, estado yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete vaco. ³² Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ama rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.

³³ *A*ma yune ne, chenda Dihvo vo chete yaco me, ne min quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. *A*ma dito cah se:

³⁴ —Ndi, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndi che Daya Dendiohs.

³⁵ Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihnga me:

—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sahn tih!

Ndetahno din vaco chihnga me che chendave sahn min nan nducoyaca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendah sahn. ³⁶ Nducoyaca ye ne, ama dihya ye chi, ne rente ye van man ye nduco vih:

—¡Ama chahte vederihquentiyon quenana cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihnga redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendah!

³⁷ Numachahte estado yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón Pedro

³⁸ Chihno min ne, ndiquendah Dihvo vo chete yaco me, ne cuahn ye ndevaco Simón. Indahn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevaco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye. ³⁹ Chahn nda ye nan ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetahno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cah ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

⁴⁰ Ura che a chehche yahn ne, quenda ihyan nducoyaca ihyan cah yahn ye che ndeh nan cah ndi ye, cuahn ye nan Dihvo vo. Nahn tah ye queri ama ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye. ⁴¹ Van ihyan cah chahn ne, nduco ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. Cuahn che rendiquendah ne, rah:
—Ndih che Daya Dendiohs.

Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihnga chahn, ne hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cade che ndedevahn ye ihyan iyehense.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea rahndudo ye

⁴² Tama ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ama cuan nan che metah duhva, ne min cuahn ihyan yan, quenuhn ye ihyan. Ntaca ihyan chahn ihyan, ne rahn ye nduco ye che hua ndaca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye. ⁴³ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Va che cahn yan chenahn, cacuahn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cava chemin che cochí.

⁴⁴ Tuhme quechica ye nduh yan nduh yan, estado yahn Galilea, ricuahn ye chete yaco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ama yahn yahca chetah Simón nduco combiero yahn ye

¹ Ama yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ama chi dama ihyan nan ye, cava che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. ² Ndihchero

Dihvo vo che vate o barco nan nune chihto vine me. Ihyan che retah yahca ne, a ndiquendah ye chete barco chahn, ne ura min ne, reñano ye yana yahn ye. ³ Cuahn Dihvo vo, ne chenda ye chete barco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacahca ye barco yahn ye nan che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete barco me, ne canan chicuahn ye ihyan che ndi dama ye min. ⁴ Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rahn ye ri ye Simón:

—Cuicahque barco cuh cuahn nan che yano nune, ne cuih yana yehn cava che cotah yahca.

⁵ Ndahconan Simón yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, a numa yan din nuhn ntiyon, ne nde ama yahca hua chetah nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuih yana.

⁶ Tihca din ihyan chahn, ne ama chito yahca nde a canan rendan yana me. ⁷ Tuhme din tah ihyan chahn yahn combiero yahn ye che chenun ye barco che tama me, cava che chi ye conan ye ihyan. Nda ihyan chahn, ne van nducoyaca ye decuto ye yahca nduh che o barco chahn, nde tuno adeche cuehchenun van nune. ⁸ Cuahn che ndihchero Simón che tihca chi ne, chehntihya ye nan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nan ne, te u ne, ihyan nunde u.

⁹ Tihca rahn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyaca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ama yahn yahca ndaca ye. ¹⁰ Namin cuahn ino nduh che o daya Zebedeo che duche ye Jacobo man, Juan man. Ihyan chahn che

combiero yahn Simón. Ate rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Dehve rahque, te nduhca che redin ntiyon che retah yahca ne, man ne, tihca din ntiyon, din dame ihyan cava che conduco ye u.

¹¹ Tuhme ndetendah ihyan chahn barco chahn van nune, ne chihcoman ye ntiyon yahn ye man, dehtenduh yahn ye man, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rechayute

¹² Ama yune ne, quenan Dihvo vo ama cuan yan, ne nda ama sahn che ndi se cah che rechayute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se, chehntihya se nan ye. Chica se favor ihyan, ne rahn se:

—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyahn, ndete che nahn ne.

¹³ Nahn tah Dihvo vo sahn, ne rahn ye:

—¿Taca hua? Nahn. Man ne, a ndoyehn.

Chihno rahn ye chemin ne, a ndetahno ndoyahn se. ¹⁴ Tuhme chihquentiyon ye sahn che hua cahma se nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyahn se. Rahn ye ri ye sahn:

—Nducote a ndoyehn ne, cuehn nan chidocuyan, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cava che ndihchero nducoyaca ihyan che a ntoyehn.

¹⁵ Ama nun chetuhn ndudo yahn vederihno che tihca din Dihvo vo, ne ama yahn ihyan ri dama ye ro ro, cava che cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo man, cava che din Dihvo vo che ndoyahn ihyan che cah ye man.

16 Ura va ne, rahn Dihvo vo deman ye nan che metah duhva, ne min revah ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

17 Ama ro cuahn che ricuahn Dihvo vo ne, min vate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés che chica se nducuahn yan yahn Judea man, yan Jerusalén man, cava che cahnevan se che ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Dendiohs. 18 Ura min nda ama o ihyan, nda ye ama sahn che ndi cheche se, quendite se nan yundo. Nahn conda ihyan chahn nduco se chete vah, cava che condihte ye sahn nan Dihvo vo. 19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco se chendevah, te ama yahn ihyan ndito ye min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne ntihne ye ama ndi ima vah. Nde min ndedevah ye yundo nan che quendite se cuahn chete vah nan nducoyaca ihyan. Nduco tihca nda se nan Dihvo vo. 20 Ndi che Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—A nchahcó nunde yehn.

21 Sahn fariseo chahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, rendedecadino se: “¿Duh sahn tih che redin duche yahn se Dendiohs?, te nde ama ihyan hua co nchahco ye nunde, atenan Dendiohs.”

22 Ate a devano Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che tihca rendedecadino nchuhn?

23 ¿Deh che tahque ndahca cahmá: “A nchahcó nunde yehn,” o cahmá: “cuenecuen, cuique”?

²⁴ Ate cava che cadino nchuhn te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va vederihquentiyon yáhn cava che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehñse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rañn ye ri ye sañn che ndi cheche me:

—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotañ yundo yehn, conahn ndevaque.

²⁵ Ndetahno necuan se, chetañ se yundo yahn se, ne numacuahn vedeyeno rendeva se yavenañ Dendiohs. Chuh se mendañn yahn nducoyaca ihyan che chenun ye min, ne conañn se ndevaco se. ²⁶ Rahn ino nducoyaca ihyan chahn, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenañ Dendiohs, ne rañn ye:

—Mañ che cuaco ne, ndihchero vo vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Leví che conduco se ihyan

²⁷ Cuahn che chica Dihvo vo min ne, ndihchero ye ama sañn rica tume cade iyo che duche se Leví, va se nañ che rica se tume. Rañn ye ri ye sañn:

—Cuhn vo ndoque, condoque u.

²⁸ Ndetahno chihcomañ se ntiyon yahn se mañ, nducuañ che va yahn se mañ, ne necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.

²⁹ Adiva ne, chihquentiyon Leví che chindah comida ndevaco se, ne cañ se, cheh Dihvo vo nduco ama yáhn ihyan, chenun vañ ama yáhn sañn rica tume cade iyo. ³⁰ Ama o sañn fariseo nduco sañn devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol yahn Dihvo vo:

—¿Dehco che tihca redin nchuhn che reh ne, rih ne dama nduco sahn nunde man, nduco sahn rica tume cade iyo man ne?

³¹ Ndahconan Dihvo vo yahn sahn chahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sahn doctor, ate ihyan che cah ye ne, nahn ye sahn.

³² Atihnocā u, te ndā cava ihyan nunde cava che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan che rahco ye che metah nunde yahn ye.

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yahte

³³ Tuhme tumerune sahn chahn Dihvo vo:

—¿Dehco che sahn che rahn nduco Juan Bautista nduco sahn che rahn nduco sahn fariseo ne, ama rahte se yahte man, revah se man, ne sahn che rahn ndoque ne, reh se man, rih se man, ro ro ne?

³⁴ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahte ye yahte. ³⁵ Ate ndete che cuavi sahn min ne, tuhme che cuaco ne, cuahte ye yahte.

³⁶ Namin nte ye tama te o ejemplo, chihnevan sahn chahn:

—Nde ama ihyan ne, hua rendeh ye ama tino ra cava che necahnan ye ama tino ndico. Ndete che tihca din ye ne, din ye che conda tino ra me. Avane ne, ama ndi tino ra nan tino ndico ne, chihnga ro, te hua dama. ³⁷ Namin nde ama ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino man, ima man. ³⁸ Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, cava che hua dehva co yahn vino man, ima man. ³⁹ Ihyan

che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te rahn ye te tahque ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

¹ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata. Ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun tah ye, reh ye ndute yahn. ² Tuhme rahn ama o sahn fariseo ri se ihyan chahn:

—¿Dehco che tihca redin nchuhn?, te a va cade che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.

³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye? ⁴ A devano ne nduhca che chenda ye chete yaco yahn Dendiohs, ne cheh ye pan che va min, ne cah ye, cheh ihyan che nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco ye nunde, andahre pan chemin chan, a ndi vedino yahn Dendiohs, ne atenan chidocuyan co cheh ye.

⁵ Quendi Dihvo vo rahn ye nduco sahn chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, rihquention nde nducuah che redin ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

⁶ Tama ro che rahte tuhno ihyan ne, chenda Dihvo vo chete ama yaco, chicuahn ye. Min quenun ama sahn che ndi cuma tah cuaco se. ⁷ Sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo

man ne, rihno se Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sahn min ro che rahte tuhno ihyan, cava che cuh nunde se yahn ye. ⁸ A devano Dihvo vo che rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuenequen, cuandi mendahn.

Necuan sahn min, chandi se. ⁹ Tuhme rahn ye ri ye sahn chahn:

—Man ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyan ne? ¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cah yune vo che coh ihyan, o ndedevahn vo ihyan ne?

¹⁰ Chaconan ye, ndihchero ye nducoyaca sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn che ndi cuma tah me:

—Cuacondihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndetahno ndoyahn tah se. ¹¹ Ama chi tan sahn chahn, ne rente se van man se nduco vih deh din se nduco Dihvo vo.

Tendahnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

¹² Tahn min ne, cuahn Dihvo vo ama cuete, ne min covah ye numa yan. ¹³ Cuahn che chi dave ne, nedin dama ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne tendahnun ye ndichio ihyan chahn cava che co ye apóstol. ¹⁴ Ama ihyan chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro. Ihyan chenahn ne, Andrés, dihno Simón man, Jacobo man, Juan man, Felipe man, Bartolomé man, ¹⁵ Mateo man, Tomás man, Jacobo, daya Alfeo man, Simón Zelote man, ¹⁶ Judas, dihno Jacobo man. Namin nduco ama se Judas Iscariote, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ama yahn ihyan

17 Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne ndo ye ama ya ico nduco ihyan chahn. Namin ama yahn ihyan che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalén man, chihto yan Tiro nduco Sidón man, ndo dama ye min nduco ye. Nda nducoyaca ihyan chahn, te nahn cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo man, nahn ye che din Dihvo vo che ndoyahn ye man. 18 Namin ndetendah Dihvo vo vaco chihnga che chenun ihyan. 19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn tah ye Dihvo vo yahn che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte, ne nducoyaca ihyan che tihca redin ye ne, ndetahno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn che chevah ne man, che necun ne man ne, ndah ro yahn ne, te ndi cuande ne van ihyan yahn Dendiohs.

21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te din ye conahn ne.

'Ndah ro yahn nchuhn che ndache ri ne, te din Dendiohs che co yeno ne.

22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che cava u che rinducó nducoyaca ihyan, co tan ihyan nduco ne man, hua co ndihche ye nchuhn man, cahva ye nduco ne man, ndere cahma ye te duhtuno ihyan ne man. 23 Ro che tihca din ihyan nduco ne ne, ndahca che cah yeno ne chedave yahn ne, te cuahn che nda ne vahchetero ne, a va yan che ndah cava ne. Ndahca che necahco ne te ihyan ndico yahn ihyan tan chahn ne, a tihca din ye nduco ihyan profeta.

24 'Ate yah rí cava ihyan cuihca, te atenan man ro cuh che vate ye vedeyeno.

25 'Yah rí cava ihyan che hua rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs che rahco ye, te nda ro che ndotenan ye.

'Yah rí cava ihyan che yeno ye, te nda ro che co ran ye.

26 'Yah rí cava ihyan che rahn nducoyaca ihyan che ndah ihyan ye, te ihyan ndico yahn ihyan chahn tihca rahn ye yahn ihyan che din ca ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Rahn rí nchuhn: codin yahino ne ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah nduco ihyan che tan ye nduco ne. 28 Ndah cahma ne yahn ihyan che rahva ye nduco ne, covah ne cava ye. 29 Ndete che va ihyan che din tan ye nduco ne ne, hua dama co ne nduco ye. Ndete che nahn cahnevi ihyan tino rendiche nchuhn ne, tahque ndah cuahnecun ne che cahnevi ye nde cahteca ne che co che cuhma ne nduco ye.

30 Adecoduhno ihyan che caca ye dehtenduh yahn ne, covah ne, ne ihyan che cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua ndaca ne. 31 Nduhca che nahn nchuhn che ndah din nducoyaca ihyan nduco ne ne, tihca codin ne che ndah nduco ye.

32 'Ndete che din yahino nchuhn deman ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca redin ye. 33 Ndete che deman ihyan che ndah ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne nduco ye ne,

¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcā redin ye. ³⁴ Ndete che demān ihyan che co nedihve ye yahn nchuhn, caḥ ne, tumanan ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcā recāḥ ye, retumanan combiero yahn ye che co nedihve ye yahn vih. ³⁵ Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn. Codin ne che ndah. Cocāḥ nchuhn, tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihcā din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che āma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndahco menun ndahva ye yahn ne, nedin daya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye mān, ihyan che nde hua renecāḥ ye nundihve cuahn ihyan mān. ³⁶ Nduhcā che renan vahino Chida nchuhn nducoyāca ihyan ne, tihcā codin ne.

Nduhcā che va che cuahtenan vo nduco ihyan

³⁷ 'Hua ndāḥchenan nchuhn ihyan, ne hua conan cuma che techecāde Dendiohs yahn ne yahn nunde min, din ye castigo nchuhn. Cuenchahco ne yahn ihyan, ne nchahco Dendiohs yahn ne. ³⁸ Codin nchuhn che ndah nduco ihyan, ne din Dendiohs che ndah nduco ne, nde tihdenān ca ye ndahco menun ye yahn ne. Tihcā, te nduhcā che redin ne nduco ihyan ne, atihnocā ndahco menun Dendiohs yahn ne.

³⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

—A devano nchuhn te āma sahn nān ve hua co quendanan se tāma sahn nān ve, te coranun nduh

che o se ive yahn. ⁴⁰ Tahque devano ihyan ricuahn che co ama sahn che rahn. Ate cuihno cuahn sahn min ne, anduhneva che devano ihyan ricuahn yahn se ne, tihca codevano se. Hua chuhnan vededevano yahn se.

⁴¹ 'Ndete che rihco nchuhn cudado nunde yahn tama ca ihyan, ne hua retumacah ne nunde yahn man ne ne, anduhneca ndete che ndihchero ne ama iyaca che quenun ndutenan ye, ate nde hua retumacardino ne che quenun ama vihto ndutenan man ne. ⁴² Ndete che tihca ne, o nan o chende ne. Nde hua quenun yahn ne che cahma ne co ne ihyan: "Conán di cava che hua condihque nunde", te nde hua retumacardino ne che tahque chihnga redin man ne. Tahque ndah che dinoca cahcoman ne che chihnga redin ne, tuhme co conan ne ihyan cava che runecade cochica ye.

Ejemplo yahn yahn ndata

⁴³ 'Yahn ndata che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yahn ndata che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn. ⁴⁴ Ama yahn ndata ne, ro deh yahn cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo ne, hua retun ihyan tin yahn yan, nde hua retun ye uva nan dihyo yan. ⁴⁵ Ihyan che ndah ye ne, redin ye dehtenduh che ndah, te ndah chedave yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne, redin ye dehtenduh che hua ndah, te hua ndah chedave yahn ye. Nan ndudo yahn ihyan ne, rihcoro nduhca ihyan ye.

⁴⁶ '¿Dehco che rahn nchuhn ri ne u: "Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua redinahn ne che rihquentiyon. ⁴⁷ Adecoduhno ihyan che renda ye nan man, che rihnevan ye che rahn man, che

redinahn ye che rihquentiyón man ne, cahmá có nchuhn duh nduhcá ye. ⁴⁸ Ihyan min ne, nduhcá ihyan che chihno ye vaco ye, ne yano chino ye nde nan yava, ne min chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ate hua chi quenda nune vah me, te nan yava va name yahn. ⁴⁹ Me ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcá tama ihyan che chihno ye vaco ye, nde hua chihco ye name yahn. Cuahn che chihta ico ne, ama dito chahn nune nan vah me. Ndora vah me, ne chihno chinda.

7

Nduhcá che chitahno ama capitán

¹ Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye yan Capernaum. ² Ama capitán che va ye yan min ne, va sahn decahya yahn ye che ama yahino ye sahn, ne chetah cah sahn. Ama tahn ndi se, adeche coh se. ³ Cuahn che checadino capitán me yahn Dihvo vo che redin ye vederihno ne, dechuh ye ama o ihyan ndinan yahn ihyan nación yahn Israel, cava che caca ye favor ihyan che cahñ ye, ne din ye che ndoyahn sahn decahya me. ⁴ Chahn ihyan chahn nan Dihvo vo, ne ama chica ye favor ihyan, ne rahñ ye:

—Capitán cahñ ne, ndahcá che conan ne ihyan, ⁵ te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno ye ama vaco yahn nuhn.

⁶ Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn. Cuahn che a nda nino ye ne, dechuh capitán me ndudo nduco ama o amigo yahn ye, rahñ ye tuhca:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, che chi ne nde chete vacó. ⁷ A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí ñan ne. Nde ñan che cochi ne, cuihquentiyon ne, ne ndoyahn sahn decahya yáhn. ⁸ Che cahcantiyon ne ne, a devanó te va che conahn, te namin u ne, va ihyan che te ye vederihquentiyon quenán cumá, ne vate sandado yáhn. Rihquentiyón ama se che cahn se, ne rahn se, ne rihquentiyón tama se che chi se, ne rechi se, ne nducuahn che rihquentiyón sahn decahya yáhn ne, redinahn se.

⁹ Yahn che tihca rahn capitán me ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye, ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rahn ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te nde numachahte nación yuhn vo ne, hua rendaca ihyan che tihca ama ritahno ye.

¹⁰ Cuahn che ndaconan ihyan che chahn ye ntiyon yahn capitán me ne, ntaca ye sahn che adeche coh me che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ama tenahn, daya ama ndahta vah

¹¹ Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye man, ama yahn ca ihyan man, cuahn ye ama yan che duche Naín. ¹² Cuahn che nda ye viyan me ne, tahn nun ye ihyan che cuahn ye cuhche ye ama tenahn daya ama ndahta vah. Ama ndiyahn ra sahn dihn min yahn ndahta vah me, ne ama yahn ihyan nduco ye. ¹³ Cuahn che ndihche Dihvo vo ndahta vah me ne, quenán vahino ye tahn, ne rahn ye ri ye tahn:

—Hua cueque.

14 Tuhme chahn nda ye, ne cah tah ye yave yahn tenahn me, ne sahn che nda se yave me ne, chahtendi rino se. Rahn ye ri ye tenahn me:

—¡Cuenecuen!

15 Ndetahno necuan sahn dihn che a ndih me, ne canan rente se. Tuhme necah Dihvo vo sahn chaco se. 16 Ama cuahn ino nducoyaca ihyan, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs, ne rahn ye:

—Nda ama profeta van uvo, ihyan yahn Dendiohs. ¡Ama chahte vederihquentiyon quenán cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.

17 Ama chetuhn ndudo yahn vederihno che din Dihvo vo numachahte estado yahn Judea man, nduh cuan nan che nino min man.

Dechuh Juan Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nan Dihvo vo Jesucristo

18 Ihyan che rinduco ye Juan Bautista ne, rahn ye ri ye ihyan yahn nducuahn vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme cah Juan o ihyan chahn, 19 ne dechuh ye ihyan cava che tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehense, o cuahtenan rino ye tama ihyan. 20 Nda ihyan chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Juan Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehense, o cuahtenan rino nuhn tama ihyan ne?

21 Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ama yahn ihyan cah man, din ye che chi ro nan ihyan che ve nan ye man, ndetendah ye vaco chihnga che

chenun ihyan mañ. ²² Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juān:

—Conaħn nchuhn, cuenecaħ cuande ne Juān yahn nducuahn che ndihchero ne mañ, che chihnevan ne mañ. Ihyan che ve nañ ye ne, redín che ri ro nañ ye. Ihyan che ndi cheche caħ ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye caħ che recha yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan. ²³ Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.

²⁴ Cuahn che conaħn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juān, ne raħn ye:

—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yahn nañ che metah duhva? ¿A ama nduco che ra yuhne? ²⁵ ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ama saħn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te saħn che renevaca se nduco tino ndah mañ, rahte se vihco mañ ne, saħn chahn ne, chete vaço rey chenun se. ²⁶ Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ama profeta? Cuāco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenān cuma ye che co ihyan profeta chēaħn. ²⁷ A yahn ihyan min che a ndirun nañ Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Con dihche, dechúh ama saħn tahque menān ca che co di, cuahndudo se ndudo yáhn.

Caħcoyañ se chedave yahn ihyan, cava che nevah-necun ye di.

²⁸ Ráhn rí nchuhn te v̄an nducoȳaca ihyan iyehñse ne, Juān Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye v̄an ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.

²⁹ Cuahn che tihc̄a r̄ahn Dihvo vo ne, āma ȳahn ihyan ȳan, nde sahn rica tumec̄adiyo, ndeva ye yavenan Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juān ihyan. ³⁰ Ate sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotahn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juān sahn. ³¹ Tuhme r̄ahn Dihvo vo:

—¿Deh cahm̄a yahn nchuhn che vate ne mañ ro cuh ne? ³² Nchuhn che vate ne mañ ro cuh ne, nduhchan sahn cahya che r̄ahn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Cah ran nuhn nduhc̄a che rah ran ihyan nan ndih tenahn, ne hua chaco nchuhn.” ³³ Tihchan nchuhn, te nda Juān Bautista, ne hua cheh ye pañ, nde hua chih ye vino, ne r̄ahn ne te quenun vaco chihnga ihyan. ³⁴ Nda u che rinducó nducoȳaca ihyan, ne réh mañ, ríh mañ, ne r̄ahn nchuhn: “Nga āma se, ne āma reh se mañ, āma rih se vino mañ, rinduco se ihyan nunde mañ, sahn rica tumec̄adiyo mañ.” ³⁵ Ate dehve din yahn che tihc̄a r̄ahn nchuhn, te nducoȳaca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn āma tañn nunde

³⁶ Āma sahn fariseo ne, yahve se Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne cuahn ye ndevaco se. ³⁷ Āma

tahn nunde che va te yan min ne, checadino te che min chete vāco sahn fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme nda te, nda te ama frasco nunedan. ³⁸ Chahn nda te, ne chehntihya te nan Dihvo vo. Ama raco te, ne canan te redcahnda te cah ye nduco nune ndutenan te. Rendedetih te nduco yudo tin te. Retenan te cah ye, ne chacotahma te nunedan me. ³⁹ Ndihe sahn fariseo me, ne ndedecadino se: “Tahn tih ne, chihnga ihyan te. Ndete che cuāco che profeta ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.” ⁴⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn fariseo me:

—Simón, nté ama ejemplo, cahneven.

Ndahconan Simón:

—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahneván.

⁴¹ Rahn ye:

—O se ne, quendihco se yahn ama ihyan. Ama se ne, quendihco se uhn ciento, ne tama se ne, quendihco se o raco ndiche. ⁴² Nducote metah dehva yahn sahn chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye. Ate nchahco ye yahn nduh che o se. Man ne, cahme co u: ¿Cha sahn chahn che tahque yahino se ihyan min ne?

⁴³ Ndahconan Simón:

—Rahcó te sahn che tahque ndeh quendihco se yahn ye.

Rahn Dihvo vo ri ye Simón:

—Ndahca rahn.

⁴⁴ Chaconan ye, ndihchero ye ndahta me, ne tuhme rahn ye ri ye Simón:

—¿A chihque cudado nduhca che din ndahta tih ne? Chendá chete vaque, ne hua te nune cava che ntu cah, ate ndahta tih ne, decahnda te cah nduco

nune ndutenan te, ne ndedetih te nduco yudo tin te. ⁴⁵ Di ne, hua tenan u che nevahnecon u, ate ndahta tih ne, nde ura che ndá ndevaque, nde meniyan ne, hua reguan te retenan te cáh. ⁴⁶ Hua chih aceite tín, ate ndahta tih ne, chacotahma te nunedan cáh. ⁴⁷ Chemín che ráhn rí di te nducote ama va vedeyahino yahn te ne, codevene te va vederenchahco cava te, andahre ama quendihco te nunde. Ate ihyan che ndaca ye vederenchahco yahn tah sihn che quendihco ye ne, hua chahte vedeyahino yahn ye.

⁴⁸ Tuhme ráhn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—A nchahcó nunde yehn.

⁴⁹ Nducoyaca ihyan che vate ye min, reh ye nduco Dihvo vo ne, ndedecadino ye: “¿Duhra sahn tih che rahco se che renchahco se nunde yahn ihyan?”

⁵⁰ Ate ráhn Dihvo vo ri ye ndahta me:

—Yahn che chitehne ne, ndaque vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Yahn ihyan ndahta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh yan nduh yan, ricuahn ye ndudo ndah yahn vederihquentiyan yahn Dendiohs. Nduco ye nduh che ndichio apóstol yahn ye. ² Namin nduco ye yahn ihyan ndahta che ndetendah ye vaco chihnga che chenun ihyan man, ihyan ndahta che din ye che ndoyahn ye man. Van ndahta chahn nduco María yahn yan Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihnga ro menan, ndetendah ye.

³ Namin nduco Juana, ndahta yahn Chuza, ama sahn ndinan yahn rey Herodes. Nduco Susana man, nduco yahn ca ndahta che chinan ye Dihvo vo nduco tume yahn ye man.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata

⁴ Ama yahn ihyan yahn queri ama yan, ndo dama ye nan Dihvo vo, ne nte ye ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:

⁵ —Cuahn ama ihyan, retuhdo ye ndute ndata yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune. Chemin ne, chendinun ihyan, ne nda yahda, ne cheh te. ⁶ Te neve ndute ne, chera nan tu. Cuahn che quendaḥ ne, tih yahn che ndo cuma yahn nan tu me. ⁷ Te neve ndute ne, chera van chano yan. Chihta dama nduco chano yan chahn, ne quenun man chendata me. ⁸ Te neve ndute ne, chera nan yahn ndah, ne quendaḥ, ne chi yahn, cade ciento queri ama.

Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme ama dito rahn ye:

—Nducoyaca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne yahn ejemplo me!

Rahn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

⁹ Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn ihyan:

—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me ne?

¹⁰ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn ne yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan chenhahn sih ne, renté nduco ye deman nduco ejemplo, cava che ndihchero no ye, ne hua nchanan ye, cahnevan no ye, ne hua conahn ye.

*Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejem-
plo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me*

¹¹ Tuhca conahn ejemplo me: Ndute ndata me ne, nduhca Ndudo yahn Dendiohs. ¹² Ndute che chera chihto yune me ne, nduhca ndudo che rihnevan ama o ihyan, ne ndetahno renda chundah, ne rehnevi se Ndudo me chete chedave yahn ye, cava che hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye. ¹³ Ndute che chera nan tu me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ne renevahneacun ye numacuahn vedeyeno. Ate nduhca chendata che metah cua yano dihyoduto tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye, o redin tan ihyan nduco ye cava Ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye. ¹⁴ Ndute che chera van chano yan me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ate ama rendedecadino ye yahn ntiyon yahn ye ro ro man, nahn yahn ye vedecuihca che va iyehse cuh man, nahn quendi ye vedeyeno yahn man ye man. Chemin che hua ri redin Ndudo me che ndah nduco ye. ¹⁵ Ate ndute che chera nan yahn ndah me ne, nduhca Ndudo che rihnevan tama te o ihyan, ne renevahneacun ye numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

¹⁶ Quendi Dihvo vo ricuahn ye:

—Nde ama ihyan ne, hua renahn yahn ye ama candil cava che cahco ndeh ye man cajun, o man yundo. Rihco ye nan che yaco, cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. ¹⁷ Tihca nducuahn che rahn ri nchuhn cuahn che a deman vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuahn

che ráhn, andahre ama rihn cava che conahn ihyan, ate conahn ye.

¹⁸ Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che ráhn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conan ye nde tah sihn che chenahn ye.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

¹⁹ Nda chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chenda ihyan chahn nan che quenun ye, te ama yahn ihyan chenun ye min. ²⁰ Tuhme rahn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, nahn ndihchero ye ndih.

²¹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhca chacó man, nduhca dihnó man.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tan

²² Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete ama barco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tama lado viche cah.

Tuhme cuahn ye nduco vih. ²³ Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyado Dihvo vo, ne canan rano yuhne tan, nde a rito nune chete barco me, adeche cuehchenun chete vine me. ²⁴ Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo van nune!

Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tan me, ne quendite dihn vine me. ²⁵ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ama rahn ino ye, ama redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ama sahn yan Gadara che chenun vaco chihnga sahn

²⁶ Chihno min ne, nda ihyan chahn yan Gadara, ama yan che va tama lado viche yahn vine yahn Galilea. ²⁷ Ndetahn che ndiquendaḥ Dihvo vo chete barco me ne, nda ama sahn yan min nan ye. Sahn min ne, a rahn cuahn che chenun vaco chihnga sahn. Devane se, quechica se, nde hua quenun se vaco se, te nan rehche tenahn ne, min quenun se. ²⁸ Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn nda se, chehtihya se nan ye, ne cah se:

—Jesús, Daya Dendiohs che ama yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recaḥdenun ne yune yahn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhrihn.

²⁹ Tihca rahn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihnga chahn che ndiquendaḥ sahn. Ama ndeh yune cuahn che retumangan vaco chihnga chahn sahn ne, redechiche ihyan sahn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihnga chahn sahn van chano. ³⁰ Dihvo vo ne, tumerune ye sahn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se:

—Legión duché.

Tihca duche se yahn che ama yahn vaco chihnga chenun sahn. ³¹ Ama chica vaco chihnga chahn favor ihyan che hua dechuh ye van

ruchiyahn. ³² Min nino van chano ne, chenan ama yahn cuche, reh te. Ama chica vaco chihnga chahn che cah yune ye che conda chete cuche chahn, ne cah yune ye. ³³ Tuhme ndiquendaḥ vaco chihnga chahn sahn min, ne chenda cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nan ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.

³⁴ Cuahn che ndihchero sahn che redin cudado cuche chahn che tihca chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyan man, ihyan rancho man.

³⁵ Tuhme cuahn ihyan viyan ndihchero ye deh che chi. Cuahn che nda ihyan chahn nan che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sahn min che a ntiquendaḥ vaco chahn sahn. Va se chihto nan Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuaco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi. ³⁶ Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che nda chahn taqa chi che ndiquendaḥ vaco chihnga chahn sahn min. ³⁷ Nducoyaca ihyan che vate ye yahn yahn yan Gadara, ama dihya ye chi. Chemin che rahn ye ri ye Dihvo vo che ndaca ye yan min. Tuhme chenda Dihvo vo chete barco, conahn ye.

³⁸ Sahn che a ntiquendaḥ vaco chahn sahn ne, ama rica se Dihvo vo che cah yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cah yune ye, ne rahn ye ri ye sahn:

³⁹ —Conahn cuahn ndevaue, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.

Tuhme conahn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyan me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cava tahn dihn daya se

⁴⁰ Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lado cuh yahn vine me ne, ama yahn ihyan nevahneacun ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyaca ye ne, chenan rino ye ihyan. ⁴¹ Ura min nda ama sahn ndinan yahn yaco, duche se Jairo, ne chehntihya se nan Dihvo vo, chica se favor ihyan, cava che cahñ ye vaco se, ⁴² te va ama ndiyahn ra tañ dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetañ cah tañ, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che caca ye, te ama yahn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ama ndahta che nahn tañ te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

⁴³ Min van ihyan chahn, nduco ama ndahta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenah cah me tañ, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renehive te sahn doctor. Ate nde ama se hua chi dico se tañ. ⁴⁴ Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, nahn tañ te tino yahn ye, ne ndetaño cheguan rahn yun me tañ.

⁴⁵ Tuhme tumerune Dihvo vo:

—¿Duh nahn tañ tino yahn ne?

Nducoyaca ye rahn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rahn ye:

—Ihyan Ricuahn, ama yahn ihyan chenun chiche ye chihto nan ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tañ tino yahn ne?

⁴⁶ Ate rahn Dihvo vo:

—Va duh che nahn tañ tino yahn, te checadino che ndoyahn ama ihyan nduco vederihquentiyon yahn.

⁴⁷ Ndiheche ndahta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn nda te, chehntihya te nan ye, nde tuno

rendoh te. Tuhme necah cuande te ihyan nan nducoyaca ihyan yan deh cuande che nahn tah te tino yahn ye man, nduhca che ndetahno ndoyahn te man. ⁴⁸ Rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Daya, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tahn dihn yahn Jairo

⁴⁹ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che nda ama ihyan ndevaco Jairo, ne rahn ye:

—A chih tahn dihn daya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.

⁵⁰ Chihnevan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye Jairo:

—Hua co ran. Cuitehne che co conan di, ne tahn dihn daye ne, ndaconan conan te.

⁵¹ Cuahn che nda ye ndevaco se ne, hua cah yune ye che chenda nducoyaca ihyan nduco ye, deman Pedro man, Jacobo man, Juan man, nduco chida tahn dihn me man, nduco chaco te man.

⁵² Rah ran nducoyaca ihyan man, raco ye man, cava tahn dihn me. Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuaco nchuhn, te tahn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyado te.

⁵³ Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tahn dihn me ne, a ndih te. ⁵⁴ Tuhme chetah Dihvo vo tah te, ne ama dito rahn ye:

—Tahn dihn, jcuenecuen!

⁵⁵ Nta vaco tahn dihn me, ne ndetahno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cah ihyan chahn, cheh te. ⁵⁶ Chida te nduco chaco te ne, ama cuahn ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua cahma ye nduco nde ama ihyan, che ndedetuhche ye tahn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

¹ Ama yune ne, din dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cah ye vederihquentiyon ihyan chahn cava che ndetendah ye vaco chihnga man, din ye che ndoyahn ihyan cah man. ² Dechuh ye ihyan chahn che cah ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs man, din ye che ndoyahn ihyan cah man. ³ Chihquentiyon ye ihyan chahn:

—Hua dehva quenda nchuhn cuahn yune. Nde indahco, nde dino, nde pan, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tama. ⁴ Adecotino vaco ihyan che conda nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndaca ne yan min. ⁵ Nan che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendah ne yan min, ne condahde ne yune yahn che chenan cah ne, cava che cadino ihyan chahn te hua ndahca din ye.

⁶ Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yan, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs man, redin ye che rendoyahn ihyan cah man.

Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo Jesucristo

⁷ Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh ihyan min yahn che nahn ihyan ne, rahn ye te Juan Bautista ntuche ye van tenahn. ⁸ Te nahn ihyan ne, rahn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nahn tun ihyan ne, rahn ye te ama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me, ntuche ye. ⁹ Tuhme rahn Herodes:

—Juan ne, u dechúh che chica yan sandado dāndo ye. ¿Duhra ihyān cah che rihneván che rente ihyān yahn ye tuhme ne?

Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyān

¹⁰ Cuahn che ndaconan ihyān apóstol chahn ne, necah cuande ye Dihvo vo yahn nducuahn che din ye nan che chahtechica ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyān chahn ama cuān nan che metah duhva nino yan Betsaida. ¹¹ Ate checadino ihyān yan, ne ama yahn ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn che nda ye nan che quenun Dihvo vo ne, chicuahn Dihvo vo ihyān chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din ye che ndoyahn ihyān che cah ye.

¹² Cuahn che a chi chino ne, ndo dama nduh che ndichio apóstol chahn nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyān:

—Cuedechuh ne ihyān sih yan che nino man, nan rancho man, cava che cua ye che cheh ye man, ndaca nan che cuahtenan ye man, te muhn nan che chenān vo ne, metah dehva.

¹³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyān chahn:

—Cah nchuhn, cheh ihyān sih.

Rahn ihyān chahn ri ye Dihvo vo:

—Uhn ra pan nduco o yahca va yahn nuhn, atenan che cah nuhn, cua nuhn che cheh nducoyaca ihyān sih.

¹⁴ Ihyān chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che deman ihyān chahn. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyān apóstol yahn ye:

—Cuihquentiyon nchuhn che co dāma ihyan sih, cuahte ye cāde o raco ndiche ye queri āma cuan.

¹⁵ Tihcā din ihyan chahn, ne chahte nducoyāca ihyan. ¹⁶ Tuhme chetāh Dihvo vo nduh che uhn pān me nduco o yahca chahn, ne chenihyon nān ye nān ro, necāh ye nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne cāh ye ihyan apóstol cava che cāh ye, cheh ihyan che ndi dāma chahn. ¹⁷ Cheh nducoyāca ihyan chahn nduhva che rica chedave yahn ye. Chihno min ne, nedin dāma ye che ngāva, ne chi ndichio cuahte.

Rahn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

¹⁸ A ma ro ne, quenān Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye, ne mān ye revāh ye āma lādo. Chihno min ne, tumerune ye ihyan chahn:

—¿Duh u, rāhn ihyan ne?

¹⁹ Ndahconan ihyan chahn:

—Nāhn ihyan ne, rāhn ye te ndih ne, Juan Bautista. Nāhn ye ne, rāhn ye te ndih ne, Elías. Nāhn tun ye ne, rāhn ye te ndih ne, āma cha ihyan profeta che chahte ye a rāhn me, ntuche ye.

²⁰ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rāhn ne yāhn ne?

Ndahconan Pedro:

—A ndih che a va cāde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehnse.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cāhno se ihyan

²¹ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min che a va che

chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. ²² Quendi ye rahn ye:

—U che rinducó nducoyaça ihyan ne, va che ama chuhríhn. Intiyahn man, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndahchenan se u, ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

²³ Chihno min ne, rahn ye nduco nducoyaça ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye vedeyeno yahn man ye. Andahre nahn yah se ihyan nan cruz, ate va che conduco ye u ro ro. ²⁴ Tihca, te adecoduhno ihyan che cahcoman ye u che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cahco mendahn ye ihyan, coh ye cava u ne, ihyan min che cuaco ne, ndevahn ye. ²⁵ Nde tah hua cochihve che nedin dama ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che conda ye. ²⁶ Adecoduhno ihyan che co cuihnán ye cava u nduco ndudo yahn ne, tihca u che rinducó nducoyaça ihyan ne, co cuihnán cava ihyan min ro che ndá nduco ángel ndah numacuahn vederihquentiyon yahn man, numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá man. ²⁷ Cuaco rahn rí nchuhn te o ino ihyan che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde ndá ro che ndihchero ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyahn Dihvo vo Jesucristo

²⁸ Chihno tenduh nine ro che tihca rahn Dihvo vo ne, quenda ye Pedro man, Jacobo man, Juan man, ne cocha ye ama tingüete cava che

covaḥ ye. ²⁹ Numanahn che revaḥ ye ne, ndo diyaḥn ye. Tino yahn ye ne, aḡa ndo cua, aḡa diyaḥn ro. ³⁰ Adenaḥn chihnde ro o ndaḡo, rente ye nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés nduco Elías. ³¹ Quendihco dave yahn vahchetero, ne rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn che va che caḡno saḡn nunde ihyan min yaḥn Jerusalén. ³² Pedro nduco combiero yahn ye ne, aḡa rendave yaḡnde ye. Cuahn che ntah ndutinaḥn ye ne, ndihchero ye che aḡa ndo diyaḥn Dihvo vo. Namin ndihchero ye ihyan che o chahn che chenun ye min nduco ye. ³³ Ura che a naḡn Moisés nduco Elías ne, raḡn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, iḡdaḡca che cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah, aḡa naḥn che cuhnde ne, ne taḡa naḥn che cuhnde Moisés, ne taḡa naḥn che cuhnde Elías.

Nde hua devano Pedro deh che raḡn ye. ³⁴ Numanahn che raḡn ye ne, chiya aḡa man, ne aḡa dihya ihyan chahn chi che chenun ye vaḥn man me. ³⁵ Vaḥn man me ne, chihnevan ihyan chahn ndudo che raḡn Dendiohs:

—Saḡn tih che Dayá. Yahinó saḡn. Che caḡma se ne, chemin che codinahn nchuḡn.

³⁶ Chihno che chihnevan ihyan chahn ndudo me ne, a demaḥn Dihvo vo nti ye. Taḡn min ne, hua raḡn ihyan chahn nduco nde aḡa ihyan yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendaḡ Dihvo vo Jesucristo vaco chihnga che quenun aḡa saḡn dihn

³⁷ Taḡa ro me ne, cuenchahn ihyan chahn cuete me, ne aḡa yaḡn ihyan chahn ye, chendi yune

ye Dihvo vo. ³⁸ V̄an ihyan chahn ne, r̄ahn ama se numa dito:

—Ihyan Ricuahn, conan v̄ahino ne u. Condi-hchero ne c̄ava s̄ahn dihn ȳahn, te ama ndiyahn ra se ȳahn. ³⁹ Āma vaco chihnga retumangan s̄ahn, ne aden̄an rah se. Āma dito rendoh se, riche yan chende se. Rihno renuhn yah s̄ahn, ne hua nahn c̄ahcoman s̄ahn. ⁴⁰ A chicá favor ihyan apóstol yahn ne che ndetend̄ah ye vaco chihnga me s̄ahn, ate hua chi ndetend̄ah ye.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo:

—¡Āma yah rí c̄ava nchuhn, ihyan nunde che hua ritahno ne! ¿A numacuahn ro conán nduco nchuhn? ¿T̄ava ro va che cochá nduco ne? Cuehn, ngua daye.

⁴² Ura che nd̄a s̄ahn dihn me ne, tumangan vaco chihnga me s̄ahn, ne chendava se ndiyahn, rih dihca se. Ate ndetend̄ah Dihvo vo vaco chihnga me, ne nenec̄ah ye s̄ahn chida se. ⁴³ Nducoyaca ihyan ne, ama rahn ino ye yahn vederihno chahte che tihc̄a din Dendiohs.

Tama yune r̄ahn Dihvo vo Jesucristo te va che c̄ahno se ihyan

Namin nducoyaca ye rahn ino ye yahn nducuan vederihno che redin Dihvo vo. R̄ahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:

⁴⁴ Ndah conun ino nchuhn ndudo che r̄ahn nduco ne. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che nec̄ah se u t̄ah s̄ahn nunde.

⁴⁵ Ate hua chenahn ihyan chahn che r̄ahn ye, te v̄ahche yahn ye c̄ava che conahn ye, ne v̄ah ye tumerune ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinan ne?

⁴⁶ Ihyan apóstol chahn ne, rente ye v̄an m̄an ye nduco vih, cha ye che tahque con̄an ye.

⁴⁷ Checadino Dihvo vo che tihc̄a rendedecadino ihyan chahn, ne chet̄ah ye ama lih̄n. Chehndi ye nan ye, ⁴⁸ ne rah̄n ye nduco ihyan chahn:

—Adecoduhno ihyan che nevah̄necun ye lih̄n cuh che cuande yáhn ne, u nevah̄necun ye. Adecoduhno ihyan che nevah̄necun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u nevah̄necun ye. Adecoduhno ihyan che tahque necun ye v̄an nducoȳaca nchuhn ne, ihyan min che tahque ndinan ye.

Ihyan che hua t̄an ye nduco vo ne, rinan ye uvo

⁴⁹ Tuhme rah̄n Jūan ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ama ihyan che, nduco che rah̄n no ye che duche ne ne, rendet̄and̄ah ye vaco chihnḡa. Ate hua cah̄ yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.

⁵⁰ Rah̄n Dihvo vo ri ye Jūan:

—Hua cah̄ca t̄an nchuhn che tihc̄a redin ye, te ihyan che hua t̄an ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Jūan

⁵¹ Cuahn che a nd̄a nino ro che va che nah̄n Dihvo vo vahchetero ne, chihco dam̄a ino ye, ne cuahn ye ȳan Jerusalén. ⁵² Dechuh men̄an ye ama o ihyan apóstol ama cuan̄ ȳan yahn Samaria, cava che nuhn ihyan chahn nan che conan ye. ⁵³ Ate ihyan ȳan min ne, hua nevah̄necun ye Dihvo vo, te a devano ye te ȳan Jerusalén cah̄n ye. ⁵⁴ Cuahn che ndihchero Jacobo nduco Jūan che tihc̄a ne, rah̄n ye:

—Dihve nuhn, nduhc̄a che chihquentiyon ihyan profeta Elías che chera yah̄n che chica nan ro, ne chiche ama yah̄n ihyan ne, ¿a nahn ne che tihc̄a din vo, ne cuihno cuco ihyan yan̄ tih ne?

⁵⁵ Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica vedetan̄ yah̄n ne che tihc̄a rah̄n ne, ⁵⁶ te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá cava che ndedevahn̄ ihyan, ndiyu cava che decuihnó ihyan.

Tuhme chuh dama ye, cuahn ye tama yan̄ nduco vih.

Sahn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

⁵⁷ Cuahn che a chenun yune ihyan chahn ne, rah̄n ama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, conducó ndih adecotino che cahn ne.

⁵⁸ Rah̄n Dihvo vo ri ye sahn:

—Yuhne ne, va ive vaco te; yah̄da ne, va nan che rahte te, ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, metah̄ nde nan che conditenán.

⁵⁹ Tama se ne, rah̄n Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuhn vo, condoque u.

Ndahconan se yah̄n ye:

—Dihvé, te yune ne che conán nan chidá nde ndá ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.

⁶⁰ Rah̄n Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye u, te anduhnecā ndete che a ndih ye nan Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye tenahn̄ yah̄n ye. Me di ne, cuehn cuahndode ndudo yah̄n vederihquentiyon yah̄n Dendiohs.

⁶¹ Rah̄n tama se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, cáhn conducó ndih, ate te yune ne che dinoca cáhn cahmá nduco ihyan yáhn che chenun ye ndevacó, te va che cahcomán ihyan.

⁶² Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nduhca che hua cochihve ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye cuahn vedame ye ura che rih rine ye nduco curuhnnyaahn ne, tihca hua cochihve che hua riquendi ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn dama.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

¹ Chihno min ne, tendahnun Dihvo vo te ino raco ndiche ihyan che rinduco ye ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cade o ye queri ama yan cuahn nan che va che chuh man ye. ² Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che ndeh ndute ndata cuahn che ama riyahn ne, tihca ama yahn ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn ye. ³ Cuahn nchuhn, te u dechuh nchuhn nduhca che cahnte-cuche van lobo. ⁴ Hua quenda ne dino. Nde tume, nde ndaco, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi ne yune cava che necah ne Dendiohs nde ama ihyan. ⁵ Cuahn che condá nchuhn ama vah ne, cahma ne: “Dendiohs nduco ye nchuhn, hua de-hve rahco ne.” ⁶ Ndete che min quenun ama ihyan che necun ye ne, conahn nduco ye nduhca che cahma nchuhn. Ndete che hua ne, hua conahn. ⁷ Cuahtenan nchuhn vah nan che nevahne-cun ye

nchuhn, ne cocheh ne man, cuih ne man, deh che reh ye te ye, cheh ne, te nan che redin ihyan ntiyon ne, a min va che quendaḥ che cheh ye. Hua cahn nchuhn nduh vah nduh vah. ⁸ Cuahn che nda nchuhn adecotino yan nan che nevahneacun ye nchuhn ne, cocheh ne adecodehno che cahco ye nan ne. ⁹ Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah che vate ye min, ne cahma ne nduco nducoyaca ihyan: “Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va yan nchuhn.” ¹⁰ Ate adecotino yan che nda nchuhn nan che hua nevahneacun ye nchuhn ne, cuahn che ndiquendaḥ ne cuahn yune ne, cahma ne: ¹¹ “Nde yune yahn yahn yan vaco nchuhn che quenah cah nuhn ne, ndahde nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va yan ne.” ¹² Rahn ri nchuhn te ro che techecade Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn ca ihyan yan min che co ihyan yan Sodoma.

Ihyan yan Corazín nduco ihyan yan Betsaida ne, va che co ye castigo yah

¹³ 'Ihyan yan Corazín, iyah ri cava nchuhn! Ihyan yan Betsaida, iyah ri cava nchuhn!, te ndete che ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidón ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, ametah ro nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere man, chahte ran ye van iya man. ¹⁴ Ate nda ro che techecade Dendiohs yahn ihyan ne, nchuhn che tahque chuhrihn ne che co ihyan yan Tiro nduco ihyan yan Sidón. ¹⁵ Namin nchuhn, ihyan yan Capernaum, ama

yade ne man, ama nahn conan ne man, ate va che cuahtenun ne van ruchiyahn.

¹⁶ Me nchuhn che rinduco ne u ne, ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, u renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye nchuhn ne, u hua renevahnecun ye. Ihyan che hua renevahnecun ye u ne, hua renevahnecun ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

¹⁷ Ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo ne, nta ye. Ama yeno ye, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, nde vaco chihnga ne, redinahn yahn nuhn yahn vederihquentiyon che te ne, chenan cuma nuhn.

¹⁸ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco, te u ne, ndihcheró sahn chundah che nduhca che riya cuah, rica se nan ro, renda se nde ndiyahn. ¹⁹ U té vederihquentiyon, chenan cuma nchuhn, ne ndahco ndiya ne vederihquentiyon yahn chundah. Andahre condinun ne cu tan man, itedahn man, ate hua dehva co yahn ne. ²⁰ Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne che redinahn vaco chihnga che rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn che a chenan ca ca ne vahchetero.

Ama chi yeno Dihvo vo Jesucristo

²¹ Ura min ne, din Vaco Dendiohs che ama chi yeno Dihvo vo, ne covah ye:

—Chida man, ndih che dendah ne vahchetero man, iyehmse man. U rendeva numacuahn

vedeyeno yavenan ne, te chihco ndeh ne vededevano yahn ne nan ihyan che rahco ye che ama devano ye, ne cah ne, chi devano ihyan che necun ye. Chidá, tihca din ne, te tihca nahn man ne.

²² Tuhme rahn ye ri ye ihyan che nduco ye:

—Chidá ne, ndahco ye nducuahn dehtenduh táh. Nde ama ihyan hua rendihche ye duh che Daya Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche ye u, te u che Daya ye. Nde ama ihyan hua rendihche ye Chidá, atenan u, Daya ye man, ihyan che tendahnún ihyan man, rendihche nuhn ihyan.

²³ Chaconan ye ndihchero ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva vih rahn ye nduco ye:

—Nchuhn ne, ama ndah ro yahn ne, ²⁴ te rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan profeta man, rey man, che chahte ye a rahn me, chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn, ate hua ndaca ndihchero ye. Chenan ino ye che cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate hua ndaca chihnevan ye.

Ejemplo yahn ama sahn nación yahn Samaria

²⁵ Ama sahn devano ley che dirun Moisés ne, cava che tumerande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín cava che conán vahchetero numacuahn ro ne?

²⁶ Tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Deh che ndirun nan ley che dirun Moisés ne? ¿Taca renehn ne?

²⁷ Ndahconan se:

—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn man, numa ine man, numacuahn fuerza yehn man, numacuahn vederendedecadino yehn man. Namin codin

yahine nducoyaça ihyan nduhça che yahine man di.”

²⁸ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahça ndahconen. Ndete che tihça din ne, conen vahchetero numacuahn ro.

²⁹ Ate nducote hua nahn se che cora vedecuihno yahn se ne, tumerune se Dihvo vo:

—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?

³⁰ Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, chica ye yan Jerusalén, cuahn ye yune che renda yan Jericó. Min tahn nun sahn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tahn ye, ne conahn se. ³¹ Ura min chuh ama chidocuyan nan che quendite ihyan che ntaca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye. ³² Namenan me ne, chuh tama chidocuyan, ama levita, ihyan che redin cudado nan ta. Ndiherero ye che quendite ihyan che ntaca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye. ³³ Ate chihno min ne, nda ama sahn nación yahn Samaria nan che quendite ihyan che ntaca yah me, ne quenahino se ihyan. ³⁴ Chahn nda se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuan nan yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dame yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ama vah, ne min din se cudado ihyan. ³⁵ Tama ro me, ura che a cahn se ne, tendah se tume, cah se sahn che vaco min, ne rahn se ri se vih: “Codin cudado ihyan cuh, ne cuahn che ndaconán ne, nedihvé yehn tava ca tume che toh nduco ye.”

³⁶ Tuhme tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sahn duco chahn ne?

³⁷ Ndahconan se yahn ye:

—Sahn che din se vedevahino nduco ye tahque yahino se ihyan.

Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Ndahca ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoyaca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vaco Marta nduco María

³⁸ Chihno min ne, chahn Dihvo vo ama yan lihn, vaco ama ndahta che duche te Marta. ³⁹ Marta ne, va ama tahn coh te che duche te María. Tahn min ne, chihnde te nan Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye. ⁴⁰ Ate Marta ne, ama va ntiyon yahn te, ne chahn te nan Dihvo vo, ne rahn te ri te ihyan:

—Dihvé, ¿a hua rihco ne cudado che tahn coh ne, rihcoman te u nduco ntiyon yahn nuhn? Cahma ne co ne tahn che conan te u.

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo yahn te:

—Marta, Marta, di ne, ama rendedecadine yahn ntiyon yehn. ⁴² Ate va ama nan che tahque cochihve. María ne, tendahnun te cha che tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhca che covah vo

¹ Ama yune ne, revah Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covah ye ne, rahn ama ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, covah nuhn nduhca che chicuahn Juan Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.

² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che covah nchuhn ne, cahma ne tuhca: Chida nuhn che va ne vahchetero, ndahca che ndeva nducoyaca ihyan yavenan ne. Ndahca che cahcantiyon ne nducoyaca ihyan. Nduhca che rinahn nducuahn che nahn ne vahchetero ne, tihca conahn muhn iyehns cuh.

³ Cuete ne che cheh nuhn man nduhca che rete ne ro ro.

⁴ Cuenchahco ne nunde yahn nuhn, te namin nuhn ne, renchahco nuhn yahn nducoyaca ihyan che rendihco ye yahn nuhn.

Hua cuahnecon ne che tumerande chundah nuhn.

Cuendedevahn ne nuhn yahn nducuahn che chihnga.

⁵ Tuhme quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Ndete che nan man yan, cahn ama cha nchuhn vaco amigo yahn ne, ne cahma ne nduco ye: “Combiero, teche ne o ino pan, tumenan, ⁶ te ama amigo yahn nda ye ndevaco, ne metah dehva che cah cheh ye”, ⁷ za ndahconan ye nde chete vah tuhca ne?: “Hua dendoh u, te a quendite nan yundo nduco chechahya yahn, ne chendevah ne, a ntude. Hua co necuan te che rique.” ⁸ Rahn ri nchuhn te andahre hua necuan ye, te ye cava che amigo yahn ne ihyan, ate ndete che quendi ne caça ne ihyan ne, necuan ye te ye nducuahn che nahn ne. ⁹⁻¹⁰ Namin rahn ri nchuhn: Cuica ne dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye

nchuhn. Tihca, te nducoyaca ihyan che rica ye ne, rendonda tah ye. Ihyan che renuhn ye ne, rendaça ye. Ihyan che riyahve ye ne, renane chendevah çaça ye.

¹¹ Ndete che çaça daya ama cha nchuhn pan ne, ça çah ne ama tu? O ndete che çaça daya nchuhn yahca, ça çah ne ama cu? ¹² O ndete che çaça daya nchuhn ama dute tuh ne, ça çah ne ama itedahn? ¹³ Andahre duhtuno ihyan nchuhn, ate devano çah ne dehtenduh che ndah daya ne. ¿A ndiyu tahque nun te Chida nchuhn che va ye vahchetero Vaco Ndah yahn ye nchuhn cuahn che çaça ne?

Rahn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

¹⁴ Ama yune ne, ndetendah Dihvo vo vaco chihnga che quenun ama se, nedin che ndi lihme se. Cuahn che a ndiquendah vaco chihnga me ne, a chi çahn sahn min, ne ama cuahn ino ihyan. ¹⁵ Ate nahñ se ne, rahn se:

—Sahn tih ne, rendetendah se vaco chihnga, te quenan cuma se vederihquentiyon yahn chundah, sahn min che ndinan se yahn vaco chihnga.

¹⁶ Nahñ tun se che nahn tumerande se Dihvo vo ne, rica se che din ye ama vederihno che çaça vahchetero, ndihchero se. ¹⁷ Ate devano Dihvo vo deh che rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye, cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye çahcantiyon ye. Namin ihyan che chenun ye ama vah, ndete che cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye,

cuahtenun dama ye. ¹⁸ Namin chundah, ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se ne, ¿taça co quendi cahcantiyon se? Tihça tumeruné nchuhn, te rahn ne te nduco vederihquentiyan yahn chundah, rendetendáh vaco chihnga. ¹⁹ Ndete che rendetendáh vaco chihnga nduco vederihquentiyan yahn chundah ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn nchuhn che rendetendáh se vaco chihnga? Man sahn chahn cahma se co se nchuhn. ²⁰ Ate ndete che nduco vederihquentiyan yahn Dendiohs rendetendáh vaco chihnga ne, codevano nchuhn te vederihquentiyan yahn Dendiohs ne, a va van ne.

²¹ 'Cuahn che ama sahn dito va che redin nduco se cudado vaco se ne, nducuahn dehtenduh yahn se ne, ndahça va. ²² Ate ndete che nda tama ihyan che tahque dito ye che co sahn min ne, ndahco ndiya ye sahn, cahnevi ye nducuahn dehtenduh che redin nduco se cudado vaco se, ne necahn mahñ ye nduco combiero yahn ye nducuahn che cahnevi ye yahn se.

²³ 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, tañ ye nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.

²⁴ 'Cuahn che a ndiquendáh vaco chihnga ama ihyan ne, rechica nan yahn cuma, renuhn nan che conun. Ndete che hua rendaça nan che conun ne, rendedecadino: "Nahn tñ nan che ndiquendáh."

²⁵ Cuahn che rendaconan ne, rentaça ihyan min nduhça ama vah che ndahça nto dave nde tuno necucó. ²⁶ Tuhme rahn regua te ndache vaco che tahque chihnga, ne renda ihyan min, ne tahque rechuhrihn ye che co ro menañ me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

²⁷ Ura che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, ama dito rahn ama ndahta van ihyan:

—Ndah ro yahn ihyan ndahta che chacoyahn ye ndih man, che tave ye ndih man!

²⁸ Dihvo vo ne, rahn ye:

—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs man, redinahn ye man.

Ihyan nunde ne, rica ye ama vederihno ndihchero ye

²⁹ Cuahn che ama ndo dama ihyan ne, rahn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate vederihno ne, hua ndaca ndihchero ne. Atenan ama vederihno nduhca vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndaca ndihchero ne. ³⁰ Nduhca che ndihchero ihyan yan Nínive vederihno che din Dendiohs nduco Jonás ne, tihca conahn ama vederihno nduco u che rinducó nducoyaca ihyan, ndihchero nchuhn che vate ne man ro cuh. ³¹ Nda ro che techcade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan reina che va te cuahn yahn ndiya, caca nunde te yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te tahn min ne, chica te yahn yahn, ne nda te, chihnevan te vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yahn che co Salomón, muhn quenun van nchuhn, nde hua retumacah ne u. ³² Nda ro che techcade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan ihyan yan Nínive, caca nunde ye yahn nchuhn che vate ne man ro cuh, te ihyan chahn ne, nto ino ye

nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn quenún van nchuhn, nde hua retumacah ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

³³ Nde ama ihyan hua rihco ye ama yahn man ama cajún, ate rihco ye nan che yaco cava che co ro dave yahn ihyan che renda ye. Tihca ndudo yáhn, te hua co conun ndeh. ³⁴ Ndutenan nchuhn ne, nduhca ama yahn che redin che ri ro nan ne. Chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn che redin che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde hua conahn ne. ³⁵ Chemin che nahn che cahco nchuhn cudado chedave yahn ne cava che ndah conahn ne. ³⁶ Ndete che tihca cahco ne cudado ne, chedave yahn ne ne, nduhca ama yahn ndah che din che conahn ndah ne.

Sahn fariseo nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vaconan se

³⁷ Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ne, yahve ama sahn fariseo ihyan che cahñ ye vaco se, cheh ye nduco se. Chenda ye vaco se, ne cuahn che nda ura ne, chihnde ye nan mesa. ³⁸ Ndihero sahn fariseo me che hua nano ye tah ye nduhca costumbre yahn se, ne ama cuahn ino se chi. ³⁹ Rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn sahn fariseo ne, ama renano ne vaso man, cuh man. Ate chete chedave yahn man ne ne, ndito vede idihya man, nducuahn che chihnga man. ⁴⁰ ¡Hua renahn nchuhn! ¿A

hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuahn menan ye? ⁴¹ Cuedin nchuhn vedevahino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenan ne nan Dendiohs.

⁴² 'Nchuhn sahn fariseo, iyah ri cava ne!, te deman riya yahn ive man, aruda man, dehtenduh yata man, recah ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs man, vedeyahino yahn ye man, andahre chemin che tahque rignonun chihve ne, rihcoman ne. Nduhca che redinahn ne yahn riya ne, tihca codinahn ne yahn nducuah.

⁴³ 'Nchuhn sahn fariseo, iyah ri cava ne!, te renan ino ne cuahte ne chete yaco nan silla che rahte ihyan ndinan. Namin renan ino ne che nevah-necun ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuahn ndihve.

⁴⁴ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, iyah ri cava ne! jo nan o chende ne! Nchuhn ne, nduhca yayan che a ninchah, che vatechica ihyan menan nde hua devano ye che yayan, tihchan ne.

⁴⁵ Tuhme rahn ama sahn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihca rahn ne ne, nde nuhn, chihnga riya yahn nuhn.

⁴⁶ Ate rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin nchuhn, sahn devano ley che dirun Moisés, iyah ri cava ne!, te recah rihn nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate man ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.

⁴⁷ 'iYah rí cava nchuhn!, te rahto ne yayan yahn ihyan profeta che man indihnte yahn ne, chihno ye ihyan. ⁴⁸ Nchuhn ne, devano ne che din indihnte yahn ne, ne dama ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yayan.

⁴⁹ 'A yahn che tihca redin nchuhn che rahn Dendiohs numacuahn vededevano yahn ye: "Dechúh ihyan profeta man, ihyan apóstol man, ne cahno se nahñ ihyan chahn, ne nahñ ye ne, din tan se nduco ye." ⁵⁰ Dendiohs va che techecade ye yahn ihyan che vate ye man ro cuh, te ndehde dame ye yun yahn nducoyaca ihyan profeta che chihno ihyan nde nan che canan iyehñse. ⁵¹ Ndehde dame ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mendahn yahn nan ta nduco yaco chahte. Tihca rahn rí nchuhn, te yun yahn nducoyaca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate man ro cuh.

⁵² 'Nchuhn, sahn devano ley che dirun Moisés, iyah rí cava ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi man nchuhn, nde hua rahñecun ne che quendi ihyan chenahn.

⁵³ Cuahn che rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, chi tan se nduco ye, ne ama ndeh nan dehtenduh retumerune se ihyan.

⁵⁴ Nduco tihca ne, retumarande se ihyan, te nahn se che cahma ye ama ndudo che hua ndahca, cava che co caca nunde se yahn ye.

Ndudo che ricuahn sahn fariseo ne, nduhca ya yahn pan

¹ Ura min ne, ama yahn ihyan ndo dama ye nde tuno raconda vih ye. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihco nchuhn cudado nduco ndudo che ricuahn sahn fariseo, te o nan o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhca che rendih ya yahn pan. ² Nducuah che va cuahn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuah che ri cuahn ndeh ne, va che cadino ihyan. ³ Tihca, te che rente nchuhn cuahn deman ne nduco vih ne, va che cadino nducoyaca ihyan. Namin che rahn nchuhn cuahn chete vah ne, va che cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vah vo

⁴ Ate nchuhn amigo yahn, rahn ri nchuhn te hua din vah ne sahn che rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se. ⁵ U có nchuhn duh che din vah ne. Codin vah ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye nchuhn van ruchiyahn. A Ihyan min che codin vah nchuhn.

⁶ Yahda cahya ne, nde hua rignonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co tume cahya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite. ⁷ Nde yudo tin queri ama nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vah nchuhn, te tahque rignonun chihve nchuhn che co ama yahn yahda cahya.

Ihyan che renevah necun ye Dihvo vo Jesucristo nan nducoyaca ihyan

⁸ 'Ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che renevahnecun ye u n̄an nducoyāca ihyan ne, u che rinducó nducoyāca ihyan ne, ndevá ihyan min n̄an nducoyāca ángel yahn Dendiohs. ⁹ Ate ihyan che hua renevahnecun ye u n̄an nducoyāca ihyan ne, hua ndevá ihyan min n̄an ángel yahn Dendiohs.

¹⁰ 'Adecoduhno ihyan, andahre chihngā c̄ahma ye yahn u che rinducó nducoyāca ihyan, co ca ndāca ye vederenchahco. Ate ihyan che c̄ahva ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs c̄ava ye.

¹¹ 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yāco m̄an, n̄an juez m̄an, n̄an intiyahn m̄an ne, hua ndedecadino nchuhn deh c̄ahma ne, o tācā c̄ahma ne, ¹² te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che c̄ahma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

¹³ Rāhn āma se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, c̄ahma ne co ne s̄ahn dihnó che cahmāhn se nducó dehtenduh che chihco indihte yahn nuhn.

¹⁴ Ate rāhn Dihvo vo ri ye s̄ahn:

—Ndāco, ndiyu juez u c̄ava che c̄ahcantiyón che cahmāhn nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.

¹⁵ Tuhme rāhn ye ri ye nducoyāca ihyan:

—Cuihco nchuhn cudādo, ne hua din yahino ne vedecuihca che va iyehnse cuh, te andahre āma va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Āma s̄ahn cuihca che hua renahn se

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ama sahn cuihca, ne ama nduyo ne, ama chi chendata yahn se. ¹⁷ Tuhme ndedecadino se: “Man ne, ¿taça dín?, te ametah ti nan che cuih ndáh ndute nda^{ta} yáhn. ¹⁸ Tuhca dín. Ntihné nducuahn vahyaca yáhn, ne cahnó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute nda^{ta} yáhn. ¹⁹ Ama va vedecuihca yáhn çava ndeh nduyo. Man ne, cuhnde táhn, chéh man, cúh man, co yenó man.” ²⁰ Ate rahn Dendiohs ri ye sahn: “Hua renehn. Man yan cuh, va che coh. Ama nedin dame vedecuihca, ate man ne, nde hua devene duh che ndah yahn.”

²¹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Tihchan ihyan che rene^{di}n dama ye vedecuihca çava man ye, ate nan Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudado ihyan yahn ye

²² Rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chemin che rahn rí nchuhn. Hua cuahcoran ne taça din ne che nda^{ca} cheh ne, nde hua cuahcoran ne çava tino yahn ne. ²³ Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yan che co che reh ne, ne man nchuhn ne, tahque chenun yan ne che co tino che rahtenun ne. ²⁴ Condi^hche nchuhn chihnda. Nde hua rino te nda^{ta}, nde metah nan che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque rignonun chihve nchuhn che co yahda! ²⁵ ¿Duh nchuhn che andahre ama rendedecadino ne, co tihdenan ne mahn metro che yaco ne? ²⁶ Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vahche, ¿dehco che ama rendedecadino ne yahn dehtenduh chenahn?

27 'Condihche nchuhn taça rihta nanda. Nde hua rendahyon, nde hua rah cuche, ate rahn ri nchuhn te tahque ndahchan ro nanda che co tino che quenun Salomón, andahre ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ye. 28 Dendiohs ne, redin ye che riya nanda viyata andahre ama ro rihnde, ne tama ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudado nchuhn? ¿Dehco che ama doh ritahno ne tuhme? 29 Chemin che hua cah rihn man ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne man, deh cuh ne man. 30 Ihyan iyehkse ne, ama rendedecadino ye yahn nducuah dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuah dehtenduh che tuhchan. 31 Dinoca cuahnecun nchuhn che cahcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuah dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenan ca ye te ye nchuhn. 32 'Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vah ne, te Chida ne ne, nahn cahcantiyon ye nchuhn. 33 Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevahino nduco. Codin nchuhn che ndah cava che ndeva ne che ndah vahchetero. Chemin ne, nduhca ama vedecuihca che hua co cahnevi sahn duco man, hua co detoh iteduhn man. 34 Tihca, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyan ihyan

35-36 'Cuahn che rahn ama ihyan vihco nan che rihnevaco ihyan ne, rahtenun sahn decayha yahn ye cudado vah. Vateyan se cava che ndetahno che nta dihve se yahve ye ne, aderano se nahne se

chende vah. ³⁷ Ndah ro yahn sahn decahya che vateyan se ura che nta dihve se. Cuaco rahn ri nchuhn te man ye cuacondihte ye mesa, ne cahco ye sahn che cheh se. ³⁸ Andahre nan mahn yan, o a nino co dave nta ye, ndete che ntaca ye sahn che vateyan se ne, ndah ro yahn se. ³⁹ Cuedevano nchuhn te ndete che devano ama ihyan deh ura nda sahn duco ne, cuhndeyan ye, ne hua cah yune ye che condá se chete vaco ye, duco se. ⁴⁰ Nchuhn ne, tihca cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, adenan nda ura che nde tah hua vate ne cudado.

Ejemplo yahn mozo

⁴¹ Tuhme tumerune Pedro:

—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn deman nuhn, o yahn nducoyaca ihyan ne?

⁴² Ndahconan Dihvo vo:

—¿Cha sahn decahya che cahco dihve se ntiyon tah se cava che cahcantiyon se vaco ye man, cahcacheh se mozo yahn ye man? ¿A ndiyu sahn che redinahn se man, che rino se man?

⁴³ Ndah ro yahn sahn che ntaca dihve se sahn che redinahn se ntiyon yahn ye. ⁴⁴ Cuaco rahn ri nchuhn te cahco dihve sahn min ntiyon tah se cava che din se cudado nducuahn ntiyon yahn ye.

⁴⁵ Ate ndete che rahco ama cha sahn decahya te hua nun nta dihve se, ne cuanan redin tan se, rahn se sahn mozo yahn ye man, tahn mozo yahn ye man, reh se man, rih se man, ricoh se man ne, ⁴⁶ nta dihve se ro che hua quenán rino se, ura che hua devano se, ne din ye castigo sahn nduhca che redin ihyan castigo sahn che hua redinahn se.

⁴⁷ Sahn decahya che a devano se dehtenduh che nahn dihve se, ne hua dinahn se ne, ama chahte castigo co se. ⁴⁸ Ate sahn decahya che hua devano se, ne din se dehtenduh che hua ndahca ne, hua nduh chahte castigo co se. Adecoduhno ihyan che chahte ntiyon condā tah ye ne, ndahva ndehde dame ye, ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon condā tah ye ne, nde tahque ndeh ca ndehde dame ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte canda ihyan

⁴⁹ Cava u ne, cuahte canda ihyan van man ye nduco vih anduhneca ndete che a chíh yahn muhn iyehmse cuh, ne jama náhn ndete a riche! ⁵⁰ U ne, va che ama chuhríhn, ne jama yah náhn ndete che a conahn! ⁵¹ ¿A rahco nchuhn che ndá muhn iyehmse cuh cava che ndahca cuahtenan ihyan nduco vih? Rahn rí nchuhn te hua, te ndá cava che cuahte canda ye nduco vih. ⁵² Cuanan nde meniyan, ndete che uhn ihyan chenun ye ama vah ne, ino ye co tan ye nduco o ye. ⁵³ Ihyan chahn ne, co tan ye nduco sahn daya ye, ne sahn daya ye ne, co tan se nduco chida se. Ihyan ndahta ne, co tan ye nduco tahn daya ye, ne tahn daya ye ne, co tan te nduco chaco te. Namin co tan ihyan ndahta nduco tahn decuno ye, ne tahn decuno ye ne, co tan te nduco indahn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

⁵⁴ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye nduco nducoyaca ihyan:

—Cuahn che rendihchero nchuhn che renecuan man cuahn nan che rehche yahn ne,

ndetahno rahn ne te cuan co, ne tihca ri. ⁵⁵ Namin cuahn che rano yuhneyahn ne, rahn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihca ri. ⁵⁶ jo nan o chende nchuhn! Devano nchuhn cuahn che co ihno man, cuahn che cuan co man. ¿Dehco che hua devano ne deh ri ro cuh che vate ne? ⁵⁷ ¿Dehco che hua rendedecadino man nchuhn cha che tahque ndah din ne nan Dendiohs? ⁵⁸ Numanahn che cahñ ama cha nchuhn nan intiyahn nduco sahn che tan se nduco ne ne, codin nun ino ne, cuenedin ndah ne ndudo nduco se cuahn yune, cava che hua quenda se ndih nan juez, ne necah ye ndih tah policia cava che tihyon se ndih vacoyahn. ⁵⁹ Rahn ri ndih te ndete che hua nedin ndah ne ndudo nduco se ne, hua ndiquendah ne vacoyahn nde cuihno nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

¹ Ura min ne, min chenan neve ihyan, ne necah cuande ye Dihvo vo nduhca che chahno sahn estado yahn Galilea chi, che chihquentiyon Pilato sandado che chihno se sahn, ura che rihno se ite che co te vedino nan ta. ² Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A rahco nchuhn che sahn Galilea chahn che tihca chih se, tahque chendihco se nunde van nducoyaca ihyan Galilea? ³ Rahn ri nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che conda nducoyaca ne. ⁴ Namin, ¿a rahco nchuhn che ihyan che ntihyon ino chahn che chendah ndudo torre yahn Siloé, tahque chendihco ye nunde van nducoyaca ihyan yan

Jerusalén? ⁵ Ráhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda nducoyaca ne.

Ejemplo yahn yahn higo che hua ri yahn

⁶ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, ndihche ye ama yahn higo van yahn ndata yahn ye, ne ama yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne hua ndaca ye, te hua ri yahn. ⁷ Tuhme rahn ye ri ye sahn che redin cudado yahn ndata chahn: “A ino nduyo che renda rinuhn ndute yahn yahn tih, ne hua dehva renda. Cuihque, te ¿dehco che ndere rehnevi fuerza yahn yahn nan che nti?” ⁸ Ate sahn che redin cudado min ne, rahn se: “Dihvé, cuahneacun ne che cuandi ca yahn tih tama nduyo, ne ndahco cavá yahn yahn, ne cuahto yahn ndah duto. ⁹ A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cahca nduhca che rahn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama ndahta che ruhte dame te

¹⁰ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ama yaco, ricuahn ye. ¹¹ Min quenun ama ndahta che a ri ntihton ino nduyo che hua ri che ndo cuaco te. Ruhte dame te, nedin ama vaco chihnga. ¹² Cuahn che ndihchero Dihvo vo tahn ne, cah ye tahn, ne rahn ye:

—Ndahta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.

¹³ Tuhme nahn tah ye tahn, ne ndetahno ndo cuaco te, ne canan te rendeva te yavenan Den-diohs. ¹⁴ Ate sahn ndinan yahn yaco me ne, chi tan se nduco Dihvo vo yahn che din ye che ndo cuaco

tahn min ro che rahte tuhno ihyan. Raħn se nduco ihyan che chenun ye min:

—Va an ro che din vo ntiyon. Adecodeno ro chemin chan co chi nchuhn caṽa che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.

¹⁵ Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Di ne, jo nan o chende! Ndete che chenanchiche itenine, o burro yehn chete vaço te, za hua ntahte ite ro che rahte tuhno ihyan caṽa che caħn te cuh te nune? ¹⁶ Ndahta cuh ne, ndata yahn Abraham tahn nduhca di, ne a ntihton ino nduyo redin chundah che rechuhrihn te. za hua redin yahn che ndedevahn tahn andahre ro che rahte tuhno ihyan?

¹⁷ Cuahn che tihca raħn Dihvo vo ne, ama chi cuihnan nducoyaca saħn che hua ri rendiche se ihyan. Ate nducoyaca ihyan yan ne, ama yeno ye yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

¹⁸ Tuhme raħn Dihvo vo:

—za Deh nduhca vederihquentiyon yahn Dendiohs? za Deh nduhca, caħma che tihca vederihquentiyon yahn ye? ¹⁹ Chemin ne, nduhca ndute yahn mostaza che chino ama se nan yahn yahn se. Quendaħ ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yahda redin ndahque te van dune.

Ejemplo yahn ya yahn pan

²⁰ Namin raħn Dihvo vo:

—za Deh nduhca, caħma che tihca vederihquentiyon yahn Dendiohs? ²¹ Chemin ne, nduhca ya yahn pan che ndahchetahn ama ndahta van ndeh yune pan, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

²² Quendi Dihvo vo cuahn ye yān Jerusalén, ne rechuh ye yān cahya mān, yān rahte mān, ricuahn ye. ²³ Ama se ne, tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿a yāhn ihyan che ndevahn ye ne?

Ndahconan ye:

²⁴ —Nduhca che redin nun ino ihyan che conda ye chendevah che tuhco ne, tihca codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate ráhn rí nchuhn te ama yāhn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co. ²⁵ Cuihno che necuan ama ihyan, necahde ye chendevah vaco ye ne, ndete che ura min nda nchuhn yahve ne: “Dihve nuhn, conahne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.” ²⁶ Tuhme andahre cahma ne: “Dama cheh dama chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn yān vaco nuhn”, ²⁷ ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A ráhn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihnga ihyan ne. Cuavi ne tañ, cuahn ne vane, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.” ²⁸ Tuhme che cuaco, cuaco nchuhn mān, cheh dihyon ne mān, te ndihchero ne Abraham mān, Isaac mān, Jacobo mān, nducoyaca ihyan profeta mān, che ndi dama ye nan che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuahn chevah vatendi ne. ²⁹ Namin ndo dama ihyan, caça ye numachahte iyehñse, ne cuahte ye, cheh ndah ye nan che rihquentiyon Dendiohs. ³⁰ Tuhme ne, nahn ihyan che ndahnān ye mān ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nahn ye che chenan ive ye mān ne, quendaññan ye.

Rahn sahn fariseo te Herodes nahn cahno se Dihvo vo Jesucristo

³¹ Ura min ne, nda neve sahn fariseo, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Conda ne muhn conahn ne, te nahn cahno Herodes ndih.

³² Ndahconan ye yahn sahn chahn:

—Cuahn nchuhn, ne cahma ne co ne yuhne min: “Con dihche, u ne, rendetendah vaco chihnga, ne redin che rendoyahn ihyan cah man ro cuh man, caviyan man, deman man. Tuhme cuihno din nityon cuh yahn.” ³³ Ate va che quendi yune yahn man ro cuh man, caviyan man, deman man, te yan Jerusalen ne, a min va ndi che rihno se nducoyaca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cava ihyan yan Jerusalen

³⁴ Nchuhn ihyan yan Jerusalen, che rihno ne ihyan profeta man, recah ne tu ihyan che re-dechuh Dendiohs man, jama ndeh yune nda, te nahn nedin dama nchuhn nduhca che rene din dama chaco tuh daya te man reche te, ate hua cahne cun ne! ³⁵ Con dihche nchuhn, te yaco yahn ne ne, cuhnde man, ne rahn ri nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che cahma ne yahn: “Ndeva vo yavenan ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn che ndi se cah ntito

¹ Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevaco ama sahn ndinan yahn sahn

fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye. ² Min quenun ama sahn che ndi se cah ntito, ne chahn nda se nan Dihvo vo. ³ Tumerune Dihvo vo sahn fariseo chahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man:

—¿A nihnde cade che co din vo che ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno ihyan ne?

⁴ Ate hua ndahconan sahn chahn. Tuhme chetah ye tah sahn ntito me, din ye che ndoyahn se, ne ndedechuh ye sahn. ⁵ Chihno min ne, rahn ye nduco sahn chahn:

—Ndete che condahnun ama burro, o ama itenine yahn nchuhn chete veh ico ne, ¿a hua ndendah nchuhn ite andahre ro che rahte tuhno ihyan?

⁶ Ate hua chi ndahconan sahn chahn nde ama ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nan rihnevaco ihyan

⁷ Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhca che rendahnun sahn chahn nan che cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:

⁸ —Ro che yahve ihyan ama cha nchuhn che cahne ne nan vihco che rihnevaco ye ne, hua cuhnde ne nan silla menan, te denan ndiyahve ye ama ihyan che tahque redin yahn che cuhnde ye min. ⁹ Ndete che tihca ne, ura che a va ne ne, cahma ihyan che vaco me co ye ndih: “Cuavi ne tan, cuhnde amigo yahn.” Tuhme cora vedecuihno yahn ne, ne necuan ne cahne ne cuhnde ne nan che rahte ihyan che dendah ye. ¹⁰ Cuahn che

yahve ihyan ndih ne, tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne nan silla che rahte ihyan che dendah, ne cuahn che nda ihyan che vaco ne, cahma ye nduco ne: “Amigo, cuihnde nan silla menan.” Tihca quendah yavenan ne nan ihyan che vate ye min. ¹¹ Tihca, te ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che necun ye ne, conan ye.

¹² Namin rahn Dihvo vo nduco sahn fariseo che vaco me:

—Cuahn che yahve ihyan cava che cah, cheh ye ne, hua yahve amigo yehn man, dihne man, ihyan yehn man, ihyan cuihca che vate ye nino ndevaque man, te ihyan chahn ne, co ndahco menun ye yehn. ¹³ Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque ndah coyahve ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve nan ye man. ¹⁴ Ndete che tihca din ne, ndah ro yehn, te ihyan chahn ne, hua co ndahco menun ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche Dendiohs tenahn che ndah ihyan ye nan ye ne, ro min ndahco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

¹⁵ Chihnevan ama sahn che nduco se va se reh se, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye cheh ye nan che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁶ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama ihyan ne, yahve ye ama yahn se che chahn se cheh vino se ndevaco ye. ¹⁷ Ura che a quendihte mesa ne, dechuh ye sahn decahya yahn ye che cahma se nduco sahn chahn: “Cahn nchuhn, te a va yan nducuahn.” ¹⁸ Ate nducoyaca se ne, canan

chica se che din chahtino ye yahn se. Ama se ne, rahn se: “Cade cá ama ndi yahn, ne va che cáhn ndihcheró. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ¹⁹ Tama se ne, rahn se: “Cá uhn yanda itenine ruhnyahn, ne va che cáhn ndihchenán ite nan ntiyon. Cahme co ihyan, ne din chahtino ye yahn.” ²⁰ Tama se ne, rahn se: “Cade chihnevaco, ne chemin che cahme co ihyan te hua co cáhn.” ²¹ Ndaconan sahn decahya me, ne neco se dihve se nduhca che rahn sahn chahn. Chi tan dihve se, ne rahn ye ri ye sahn decahya me: “Cuehn tenun tenun no cuahn ndihve man, cuahn yune man, ne ihyan chevah man, ihyan che ndi cheche ye man, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che ve nan ye man, quenda ihyan muhn ndevaco.” ²² Cuahn che ndaconan sahn decahya me ne, rahn se: “Dihvé, a dinahn che rahn ne, ate va ca nan che cuahte ihyan.” ²³ Rahn dihve se ri ye sahn: “Cuehn cuahn yune man, tinduh cuahn chihto man, ne codin fuerza ihyan che chi ye cava che cuto ihyan vacó.” ²⁴ Rahn te nde ama sahn che yahvé menan ne, hua cheh vino se che ndihcoyan.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

²⁵ Ama yahn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

²⁶ —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cahcoman ye chida ye man, chaco ye man, ndahta yahn ye man, daya ye man, di-hno ye man, cahve ye man, vida yahn man ye man, cava che co conduco ye u. ²⁷ Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cava u ne, hua co conduco

ye u. ²⁸ Adecoduhno nchuhn che cahno ne ama vah, ¿a hua dinoca retendah cuande ne tava nahn cava che tuno vah me? ²⁹ Ndete che cahco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyaca ihyan che ndihche ye ne, cahyon nan ye, ³⁰ ne cahma ye: “Sahn tih ne, canan rihno se ama vah, ne hua chicha se tuno.” ³¹ Namin ama rey che va che cahn ye cuhma ye nduco tama rey, ¿a hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandado yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tama rey che cochi ye nduco ndico mil sandado? ³² Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sahn che cahn se menun ye, cahma se nduco rey min cava che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih. ³³ Tihca, te adecoduhno nchuhn che hua cahcoman ne nducuahn yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

³⁴ 'Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo dine? ³⁵ Va che cora, te hua cochihve, nde cava che cotave ndiyahn, nde cava che cuahto duto chendata. Nducoyaca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo kuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

¹ Rahn nducoyaca sahn rica tumecadiyo man, sahn nunde chenahn man, nan Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye. ² Yahn chemin che ri

yudo yahn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne rahn se yahn Dihvo vo:

—Sahn tih ne, rinduco se sahn nunde, ne reh se dama nduco se.

³ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sahn chahn:

⁴ —Ndete che ama cha nchuhn va ama ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ama te ne, ¿a hua cahcoman ne ite che cun raco ntihton cun chahn viyata, ne cahne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nan che ntaca ne ite? ⁵ Cuahn che a ntaca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite. ⁶ Cuahn che nta ne ne, nedin dama ne ihyan nino ndevaco ne man, ihyan rendihche ne man, ne cahma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yahn che chinda te ne, a ntaca ite.” ⁷ Rahn ri nchuhn te tihca tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cava cun raco ntihton cun ihyan che rahco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

⁸ Ndete che ama ndahta che va ndiche tume diyahngua yahn te, ne conda ama ne, ¿a hua nahn yahn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nan che ntaca te? ⁹ Cuahn che ntaca te ne, nedin dama te ihyan nino ndevaco te nduco ihyan rendihche te, ne cahma te co te ihyan: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntaca tume yahn che chinda.” ¹⁰ Rahn ri nchuhn te tihca co yeno angel yahn Dendiohs cava ama ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sahn yuno che ndere quechica se

¹¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye tama ejemplo:

—Ama ndaco ne, chahte o daya ye. ¹² Sahn che ive me ne, rahn se ri se chida se: “Chidá, te ne vedecuihca che va che cahco ne yáhn.” Tuhme cahmahñ chida se vedecuihca yahn ye, ne cah ye sahn. ¹³ Chihno neve ro ne, chihcoyan se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nan yahn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se. ¹⁴ Cuahn che a chihno toh se tume yahn se ne, ama chihnde cuico yahn nan che quenán se, ne canan ama yah chahno se. ¹⁵ Chica se ntiyon din se ama ihyan che yan vaco ye min, ne dechuh ye sahn, din se cudado cuche yahn ye. ¹⁶ Nde dehtenduh dima che reh cuche chahn ama nahn cheh se, ate nde dehtenduh chemin chan, hua rendaca reh se. ¹⁷ Tuhme necahco se, ne ndedecadino se: “Ama yahn ihyan redin ntiyon chenán ye vaco chidá, ne ama va che reh ye. Me u ne, muhn quenán, adeche coh cuicó. ¹⁸ Tahque ndah che náhn yahn chidá, ne cahmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. ¹⁹ Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yáhn. Man ne, có nduhca ama mozo yahn ne.” ²⁰ Tuhme ndonun yune se, conahn se yahn chida se.

’Yahn ca va che ntá se, ne ndihchero chida se sahn. Quenan vahino ye sahn, ne chahn ye rano ye, chahtemahn ye sahn, tenan ye sahn. ²¹ Rahn se ri se ihyan: “Chidá, quendihcó nunde, nde nan Dendiohs, nde nan ne. Ametah redin yahn che cahma ne daya ne yáhn.” ²² Ate chida se ne, rahn ye ri ye sahn decahya yahn ye: “Tenun tenun no cuetendah nchuhn tino che tahque ndah, conun

se mañ, chinetah che conun tah se mañ, ndaco che conun cah se mañ. ²³ Cuahn nchuhn, ngua ne ama itenine che vihche te, ne cuihno ne ite. Chuh vo ite, ne din vo vihco, ²⁴ te sahn dayá cuh ne, a ndih se che rahcó, ate mañ ne, ndaconan se. A dendá sahn, ate mañ ne, a ntacá sahn.” Tuhme canan ihyan chahn vihco vedeyeno.

²⁵ 'Sahn daya ye che menan me ne, quenan se viyáta, ne cuahn che ntá nino se ndevah ne, chihnevan se che retive ihyan mañ, rendeh ye mañ. ²⁶ Tuhme cah se ama sahn decahya yahn chida se, ne tumerune se sahn deh che ri min. ²⁷ Ndahconan se: “A ntá sahn dihno ne, ne hua dehva chahno se chi. Chemin che chihquentiyon chida ne che coh ama itenine che vihche te.” ²⁸ Chi tan sahn che menan me, nde hua nahn ndonda se vah. Tuhme quendañ chida se, chica ye favor sahn che ndonda se vah. ²⁹ Ate ndahconan se yahn ye: “U ne, cuahn dama redín ntiyon nduco ne, ne hua rahcotáhn yahn ne. Nde ama yune hua te ne amare ama chivato lihn çava che cheh yenó nduco amigo yáhn. ³⁰ Ate cuahn che ndaconan sahn daya ne tih che ndere toh se tume yahn ne nduco ndahta che ndere vatechica te ne, chihquentiyon ne che chih ama itenine vihche çava se.” ³¹ Tuhme ndahconan chida se: “Dayá, di ne, cuahn dama quenén nducó, ne nducuahn dehtenduh yáhn ne, a yehn. ³² Ate ndahca che cah yeno vo chedave yuhn vo, din vo ama vihco vedeyeno, te sahn dihne ne, a ndih se che rahcó, ate mañ ne, ntá se. A denda vo sahn, ate mañ ne, ntaca vo sahn.”

16

Ejemplo yahn ama sahn duhtuno ihyan che va tah se ama ntiyon

¹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco ihyan apóstol yahn ye:

—Chihnde ama ihyan cuihca che quenán ama sahn che redín se cudado ntiyon yahn ye, ne chahn ihyan nuhnde ye sahn nan ye che ndere retah se dehtenduh yahn ye. ² Tuhme cah ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn: “¿Deh chu che renuhnde ihyan di nan? Cuente cuende u yahn ntiyon che quenén, te cahneví ntiyon che va tah.” ³ Tuhme ndedecadino se: “¿Taca dín man?, te dihvé ne, cahneví ye ntiyon che va tah. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete che ndere cacá chéh ne, cuihnán. ⁴ A nta tén taca dín cava che nevahnecon ihyan u vaco ye cuahn che a cahneví dihvé ntiyon che va tah.” ⁵ Tuhme cah se queri ama ihyan che chendihco ye yahn dihvé se. Tumerune se ama ye: “¿Tava quendihque yahn dihvé ne?” ⁶ Ndahconan ihyan min yahn se: “Ama ciento barril aceite quendihcó yahn ye.” Rahn se ri se ihyan: “Ti va niyon che quenán caca. Cuihnde, ne menchahte no cuahconehehn caque o raco ndiche.” ⁷ Chihno min ne, tumerune se tama ye: “Di, ¿tava quendihque yahn dihvé ne?” Ndahconan ye yahn se: “Quendihcó ama ciento cade trigo yahn ye.” Tuhme rahn se ri se ihyan: “Nga caca yehn. Cuahconehehn cun raco.” ⁸ Cuahn che checadino dihvé ntiyon me ne, ndeva ye yavenan sahn min che ndere retah se dehtenduh yahn ye, yahn che ama vivo se.

Tuhme rahn Dihvo vo:

—Mañ ro cuh ne, ihyan nunde ne, tahque vivo ye che co ihyan che riquendi ye vederihquentiyon Dendiohs.

⁹Chemin che ráhn rí nchuhn: Cotoh ne vedecuihca andahre chihnga, ne nduco chemin ndaca amigo yahn ne, cava che nda ro che coh ne ne, co cuahtenan ne vahchetero.

¹⁰Ihyan che hua reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin hua reduco ye andahre che ndeh, ne ihyan che reduco ye van tah sihn che redin ye cudado ne, namin reduco ye ndete che ndeh. ¹¹Ndete che hua toh nchuhn vedecuihca che va tah ne cava che din ne che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn Dendiohs, din ne? ¹²Ndete che hua redin nchuhn cudado dehtenduh yahn ihyan che rihco ye tah ne ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn mañ ne?

¹³Nde ama ihyan hua co conan cuma ye o dihve ye, te tahque din yahino ye ama che co tama, ne quendi ye nduco ama, ne cahcoman ye tama. Hua co din yahino nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

¹⁴Rihnevan sahn fariseo che chenun se min che tihca rente Dihvo vo, ne riyon nan se ihyan, te yahino se vedecuihca. ¹⁵Tuhme rahñ ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, redin ca ne che ndah ihyan ne nan ihyan. Ate Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che ama richihve che rahco ihyan, ate nan Dendiohs ne, hua richihve.

¹⁶Ley che dirun Moisés nduco ndudo che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde nda ro che nda Juan Bautista. Nde tahn min ne, rahndudo ihyan yahn

vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ama yahñ ihyan redin nun ino ye che nahn dinahn ye.

¹⁷Tahque nun nto iyehñse che co che cuavi ama cheneliñ nan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁸’Adecoduhno ihyan che tehche ye ndahta yahn ye, ne cahnevaco ye nduco tama te ne, din duche yahn ye che nihnevaco ye. Namin ihyan che cahnevaco ye nduco ama taññ che ntehche inchaññ te taññ ne, din duche yahn ye che nihnevaco te.

Ejemplo yahn ama saññ cuihca nduco Lázaró

¹⁹’Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihñde ama saññ cuihca che renun se demañ cuahño tino ndah, ne ama va demañ cuahño che ndah reh se ro ro. ²⁰ Taññ min ne, namin chihñde ama ihyan chevah che duche ye Lázaró, ne ama ndechendih yute ihyan. Quendite ye chendevah yahn saññ cuihca me, ²¹ ne ama nahn cheh ye andahre dache che ra man mesa yahn se. Nde yahña renda te, riyavenañ te nan yah yahn ye. ²² Cuahn che nda ro che chih ihyan chevah me ne, quenda ángel ihyan vahchetero, ne min quenan Abraham. Adiva ne, chih saññ cuihca me, ne chihche ihyan saññ. ²³ Cuahn che rechuhriññ se van ruchiyahññ ne, chenihyon nan se, ne ama yahn ndihchero se Abraham. Namin ndihchero se Lázaró che quenan ye min. ²⁴ Tuhme cah se: “Chidá Abraham, conan vahino ne u. Cuedechuh ne Lázaró, decañnda ye tin ndutetaññ ye van nune, cava che ndedevan ye chihyá, te ama rechuhriññ muhñ van ruchiyahññ.” ²⁵ Ndahconan Abraham yahn se: “Dayá, cuenecahque te ama ndahca chehne cuahn che quenen iyehñse, ate

Lázaro ne, ama yah chahno ye. Man ne, ama ndahca quenan ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tan nan che quenon. ²⁶ Avane ne, a nihnde cade che ihyan che chenán ye muhn, andahre nahn cahn ye tan, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenun ye tan ne, hua co chuh ye, chi ye muhn.” ²⁷ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cahn ye vaco chidá, ²⁸ co ye uhn sahn dihnó che vate se min, cava che hua chi se muhn nan che rechuhrihn ihyan nunde.” ²⁹ Rahn Abraham ri ye sahn: “Min va ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun ihyan profeta man, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se.” ³⁰ Tuhme rahn sahn cuihca me: “Chidá Abraham, hua retumacah se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ama ihyan che a ndih ye, cahn ye, yahve ye sahn ne, tuhme che cuaco, nto ino se nunde yahn se.” ³¹ Ate rahn Abraham ri ye sahn cuihca me: “Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ama ihyan che a ndih ye, cahn ye, yahve ye sahn.”

17

Riyahve Dihvo vo Jesucristo ihyan cava che hua cuahtendihco ye nunde

¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—A cade no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate iyah rí cava adeco-duhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenahn nunde! ² Tahque ndahca cava ihyan min che dechiche ihyan ama tu yudo dando ye, ne

cuacondahnun ye ihyan van nuniyahñ, che co che din ye che condihco ama cha ihyan chuhn che necun ye nunde. ³ Cuihco nchuhn cudado.

⁴ Cuahn che din tan ama ihyan nduco nchuhn ne, coyahve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihca din ye ne, cuenchahco ne yahn ye.

⁴ Andahre ndache yune che ama ro din tan ama ihyan nduco nchuhn, ate ndete che namin ndache yune rendaconan ye, ne rahn ye: “Yah ri che tihca din”, tuhme ne, cuenchahco ne yahn ye.

⁵ Ihyan apóstol ne, rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Cuenan ne nuhn cava che cotahno ndah nuhn.

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndete che ritahno nchuhn amare tah sihn, co cahcantiyon ne yahn tih: “Cuavi tan, cuehn, cuandi van nuniyahñ”, ne dinahn yahn ne.

Nduhca che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

⁷ Ndete che va ama mozo yahn nchuhn che ruhn se yahn, o redin se cudado itenine, ura che ndaconan se che chahn se viyata, ¿a ndetahno cahma ne co ne sahn tuhca?: “Cuechoh, cuihnde nan mesa, cheh.” ⁸ ¿A ndiyu tahque ndah che cahcantiyon ne sahn tuhca?: “Cuedendah comida, cuihqueyan nan mesa, cuihque cudado nahmin che cheh vinó. Cuihno cheh vinó, tuhme cheh vine.” ⁹ Cuihno din se nducuahn che chihquentiyan ne, ¿a va che necah ne nundihve cuahn sahn ne? Hua. ¹⁰ Namin cuahn che a cuihno din nchuhn nducuahn che a va cade che din ne ne, tahque ndah che cahma ne co ne Dihve ne: “Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che nte

ne nundihve cuahn nuhn, te atenān ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin no che din nuhn.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sahn che ndi se cah che rechā yute

¹¹ Cuahn che cuahn Dihvo vo yañ Jerusalén ne, chuh ye nān che rivah estado yahn Galilea nduco nación yahn Samaria. ¹² Ura che a ndā nino ye ama yañ lihn ne, ndā ndiche sahn che ndi se cah che rechā yute. ¹³ Cah se:

—Dihve nuhn, Jesús, jconan vahino ne nuhn!

¹⁴ Cuahn che ndihchero ye sahn chahn ne, rāhn ye ri ye sahn:

—Cuahn nchuhn nān chidocuyan.

Dinahn sahn chahn, ne nahmin che cuahn se ne, ndoyahn nducoyāca se. ¹⁵ Tuhme ama se ne, cade ndihchero se che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ama rendeva se yavenān Dendiohs. ¹⁶ Chehntihya se numacuahn vedeneacun nān Dihvo vo, ne necāh se nundihve cuahn ihyān. Sahn min ne, sahn tāma nación se. Samaria nación yahn se. ¹⁷ Tuhme tumerune Dihvo vo:

—¿A ndiyu ri ndiche sahn chahn che ndoyahn se? ¿Tiya sahn che nun chahn? ¹⁸ ¿A demān sahn tāma nación cuh che ndaconan se, ndeva se yavenān Dendiohs?

¹⁹ Chihno min ne, rāhn ye ri ye sahn:

—Dehve rahque. Cuenequen. Conahn, te nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

²⁰ Tumerune sahn fariseo Dihvo vo ticuahn cuanān vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, hua cuanan nduhc̄a che chenan rino nchuhn. ²¹ Nde ama ihyan hua co ye nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te Dendiohs ne, a ndahco cade ye vederihquentiyon yahn ye van nchuhn.

²² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, nda ro che ama nahn nchuhn che ndaconán, ate hua ndaca ndihchero ne u. ²³ Ndere cahma ihyan co ye nchuhn: “Nga ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, quenun ye muhn”, o “nga ye, quenun ye min.” Hua tumecah nchuhn, nde hua cah̄n ne, ndihchero ne. ²⁴ Chemin che rí nchuhn te nduhc̄a che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihc̄a ndihchero ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, ro che ndá.

²⁵ Ate dinoca va che ama chuhríhn, te ihyan che vate ye man ro cuh ne, hua co ndihche ye u.

²⁶ Nduhc̄a che chahno ihyan chi ro che quenun Noé iyehnse ne, tihc̄a cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá. ²⁷ Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, rihnevaco ye man, redcahnovaco ye man, nde nda ro che chenda Noé chete arca, ne chan conahn, chito nune iyehnse, chihno chih ihyan chahn.

²⁸ Atihnoc̄a chi cuahn che quenun Lot iyehnse. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye man, rih ye man, ra ye man, rendihcue ye man, rino ye ndata man, rihno ye vah man. ²⁹ Ate nda ro che chica Lot yan Sodoma ne, chera yahn che chica nan ro, ne chihno chih ihyan yan min. ³⁰ Tihc̄a co ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³¹ Nda ro min ne, ihyan che vate ye tin vah

yuto ne, tahque ndah che hua conda ye chete vah, cotaḥ ye dehtenduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viyata ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyan. ³² Cuenecaḥco nchuhn nduhca che chahno chi ihyan ndahta yahn Lot. ³³ Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che caḥco mendaḥn ye ihyan, coh ye caḥa u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.

³⁴ 'Rahn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vateyado o ihyan nan yundo ne, ama ye ne, quenda ihyan, ne tama ye ne, caḥcomán ihyan.

³⁵ Namin adecotino che chenun o ihyan ndahta, rengu ye ne, ama ye ne, quenda ihyan, ne tama ye ne, caḥcomán ihyan. ³⁶ Adecotino che chenan o se viyata ne, ama se ne, quenda sahn, ne tama se ne, caḥcomán sahn.

³⁷ Tuhme tumerune ihyan chahn:

—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ama ndahta vah che chica te nan juez

¹ Nte Dihvo vo ama ejemplo, chihnevan ihyan chahn, caḥa che cadino ye te va che covah ye cuahn dama. ² Rahn ye:

—Ama cuan yan ne, chihnde ama juez che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua retumacaḥ se yahn ihyan. ³ Namin chihnde ama ndahta vah yan min, ne ndeh yune rahn te nan juez min, ne rahn

te: “Cochí rica nundé yahn ama ihyan che hua ri rendihche ye u.” ⁴ Chuh ro, ne hua tumecáh juez me, techecade se yahn te. Ate adive ne, ndedecadino se: “Andahre hua ritahnó Dendiohs, nde hua retumacáh yahn ihyan, ⁵ ate nducote tahn ndahta vah tih ama renda te redenduh te u ne, techecadé yahn te, cava che hua quendi te denduh te u.”

⁶ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudado nduhca che ndedecadino juez me, andahre duhtuno ihyan se. ⁷ ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs ihyan che a tendahnun ye? Dendiohs ne, hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde rahn, revah ihyan nan ye. ⁸ Cuaco rahn rí nchuhn te Dendiohs ne, nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ¿a ndacá ihyan che ritahno ye u ro che ndá ne?

Ejemplo nduhca che covah ama sahn fariseo man, ama sahn rica tume cade iyo man

⁹ Nte Dihvo vo ejemplo cuh cava ihyan yade che rendauchenan ye ihyan chenhahn. Rahn ye:

¹⁰ —O se ne, chenda se chete yaco, covah se. Ama se ne, sahn fariseo, ne tama se ne, sahn rica tume cade iyo. ¹¹ Sahn fariseo me ne, chandi se revah se tuhca: “Dendiohs, nundihve cuahn ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhca ihyan chenhahn, te rahtendihco ye nunde man, reduco ye man, redin duche yahn ye che nihnevaco ye man. U ne, ndiyu nduhca sahn rica tume cade iyo tih. ¹² U ne, o yune rihnde yahté che ama ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che va yahn nan ne, nduhca che a ndihco cade ne.” ¹³ Ate sahn rica tume cade iyo me ne, nde hua rihquino se chahn

nda se nan ta, nde hua nahn ndonihyon nan se yahn che cuihnan se. Chendih se, chahn se ticua se, ne rahn se: “Dendiohs, ¡cuenan vahino ne u!, te ama quendihcó nunde nan ne.” ¹⁴ Cuaco rahn rí nchuhn te sahn che necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se, ne conahn se. Ate sahn che yade me ne, hua ntaca se vederenchahco. A tihca va cade, te adecoduhno ihyan che rendeva man ye yavenan ye ne, co cuihnan ye nan Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checahya

¹⁵ Ama ro ne, nda ihyan, nda ye checahya yahn ye cava che nahn tah Dihvo vo, covah ye cava. Ate ihyan apóstol ne, hua nahn cah yune ye che cah nda ihyan chahn nan Dihvo vo. ¹⁶ Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol chahn nan ye, ne rahn ye:

—Hua cahdenun nchuhn yune yahn checahya che chi nan, te deman ihyan che necun ye nduhca checahya sih renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan. ¹⁷ Cuaco rahn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che hua necun ye nduhca checahya ne, hua co nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ama sahn ndinan che cuihca se

¹⁸ Ama sahn ndinan ne, tumerune se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che dín cava che conán vahchetero numacuahn ro ne?

¹⁹ Ndahconan ye:

—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah nde ama ihyan che ndah ye, atenan Dendiohs. ²⁰ A devene

vederihquentiyon yahn Dendiohs: “Hua cahne ihyan. Hua din doche yehn che nihnevaque. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva yavenan chide man, cheque man.”

²¹ Rahn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, red-inahn nde ro che lihn u.

²² Chihnevan Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Va ca tama nan che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevah cava che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.

²³ Cuahn che chihnevan se che tihca rahn ye ne, ama chi ndache se, te ama cuihca se. ²⁴ Ndihchero Dihvo vo che ama chi ndache se, ne rahn ye:

—Ihyan cuihca ne, jama vahche cava ye che nevahncun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan! ²⁵ Nde hua co nevahncun ye. ²⁶ Ihyan che chihnevan ye che tihca rahn Dihvo vo ne, rahn ye:

—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?

²⁷ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.

²⁸ Tuhme rahn Pedro:

—Ndihche ne, a chihcoman nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che rihcoman ye a vaco ye man, a indihthe yahn ye man, a dihno ye man, a ihyan ndahta yahn ye man, a daya ye man, cava che co nevahncun

ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, ³⁰ ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye man ro cuh, ne adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

³¹ Nedin dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Man ne, cuhn vo nduco nchuhn yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, min va che chuhrihn nduhca che dirun ihyan profeta nde ro menan. ³² Necah ihyan u tah sahn tama nación, din duche yahn se u man, din tan se nducó man, cahnan dan se u man. ³³ Cuihno cuahn se u ne, cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

³⁴ Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihca rahn Dihvo vo, te vahche ri yahn ye cava che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nan ama sahn nan ve

³⁵ Ura che cuahn nino Dihvo vo yan Jericó ne, ama sahn nan ve ne, va se chihto yune, rica se che din ihyan vedevahino nduco se. ³⁶ Nducote ama rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri.

³⁷ Rahn ihyan ri ye sahn:

—A tan cochi Jesús yahn yan Nazaret.

³⁸ Tuhme rahn se numa dito se:

—Jesús, Daya David, ¡conan vahino ne u!

³⁹ Ihyan che ndahnay ye ne, rahn ye ri ye sahn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nan se rahn se:

—Daya David, ꞑconan vahino ne u!

⁴⁰ Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sahn. Cuahn che nda se nan ye ne, tumerune ye sahn:

⁴¹ ꞑDeh nehn che din ndoque ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Dihvé, codin ne che co ro nan.

⁴² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nducote chitehne ne, a co ro nan.

⁴³ Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs. Namin nducoyaca ihyan che ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs.

19

Nduhca che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesu-cristo

¹ Nahmin che chuh Dihvo vo Jesucristo mendahn yan Jericó ne, ² quenan rino ama sahn cuihca che duche se Zaqueo. Sahn min ne, ndinan se yahn sahn rica tumecadiyo. ³ Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate hua ri che ndihchero se ihyan, te ama yahn ihyan nduco ye. Avane ne, ama cahya cah se. ⁴ Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cana canan che va che chuh ye. Cocha se tin ama yahn che duche sicómoro cava che tuno se, ndihchero se ihyan. ⁵ Cuahn che a nda Dihvo vo min ne, chinan ye sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn tan, te man va che conan ndevaque.

⁶ Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahne cun se ihyan numacuahn vedeyeno. ⁷ Ihyan che ndihche ye chemin ne, ama rahn tan ye yahn Dihvo vo che cuahn ye vaco ama sahn nunde. ⁸ Tuhme chandi Zaqueo nan nducoyaca ihyan chahn, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Dihvé, mahñ va vedecuihca yahn, nahn cah ihyan chevah, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che necáh cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.

⁹ Rahn Dihvo vo:

—Mañ ne, ndevahn sañguh, te chitahno se nduhca che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevaco se. ¹⁰ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá, núhn ihyan che chinda ye, din nunde yahn ye, cava che ndedevahn ihyan.

Ejemplo yahn sahn patrón che cah se tume tah ndiche sahn decahya yahn se

¹¹ Cuahn che nda nino Dihvo vo yan Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che rente ye ne, rahco ye te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Den-diohs. ¹² Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ama sahn, ndata yahn ihyan ndinan ne, cuahn se yahn yahn nan va rey cava che cah ye vederihquentiyon, conan cuma se. ¹³ Ro che ametah cahñ se ne, nedin dama se ndiche sahn decahya yahn se, ne din duche se tume, cah se queri ama sahn chahn, ne rahn se: “Codin nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cahñ.”

¹⁴ Ihyan yan vaco se ne, hua ri rendihche ye sahn, ne cuahn che a chuh se cuahn se ne, dechuh ye ama o ihyan cava che cahma ye nduco rey min:

“Hua nahn nuhn sahnguh cava che cahcantiyon se nuhn.” ¹⁵ Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon. Nedin dama tun se ca ama ca ama sahn decahya chahn che va tah se tume me cava che necah cuande se sahn. ¹⁶ Nda ama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche cade yahn queri ama cade che te ne u.” ¹⁷ Ndahconan dihve se: “Ndahca din. Di ne, sahn decahya ndah. Nducote ndahca din ntiyon nduco tume andahre tah, man ne, cahco ntiyon tah cava che cahquentiyen ndiche yan.” ¹⁸ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn cade yahn queri ama cade che te ne u.” ¹⁹ Ndahconan dihve se: “Namin di ne, cahco ntiyon tah cava che cahquentiyen uhn yan.” ²⁰ Nda tama se, ne rahn se: “Dihvé, nga tume yahn ne, chihco ndah.” ²¹ Hua din ntiyon nduco yahn che vah dendá tume yahn ne nan ntiyon, te ndih ne, ama dito nan ne. A ndihché ndih nduhca che retah nduh ne tume che rendaça nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.” ²² Tuhme rahn dihve se: “iAma duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihca rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che ama dito nan, che retah nduh tume che rendaça nan ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn.” ²³ ¿Dehco che hua cah tume yahn, din tama ihyan ntiyon nduco?, te ndete che tihca din ne, man che ntá, ndaca tume yahn nduco daya.” ²⁴ Tuhme rahn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sahn tih, ne cocah ne sahn che cahcantiyon ndiche yan me.” ²⁵ Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn sahn min ne, a va yahn se.” ²⁶ Ate rahn dihve se: “Dehve din yahn, te

ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque ndeh ca ndonda tah ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che va. ²⁷ Namin ihyan che hua ri rendihche ye u, che hua nahn ye che cahcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne cuihno ne ihyan muhn nán.”

Nda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

²⁸ Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, quendahnán ye, quendi ye cuahn ye yan Jerusalén. ²⁹ Cuahn che nda nino ye yan Betfagé nduco yan Betania, nán che duche Cuete Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn ye, ³⁰ ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn yan che va viche lado cah. Nda nchuhn min ne, ntaca ne ama burro che nde ama ihyan ametah condudo ye ite. Cuentahte ne ite, quenda ne ite muhn. ³¹ Ndete che cacarune ihyan nchuhn: “¿Dehco che rentahnte nchuhn ite?”, cuendahconan ne yahn ye: “Huante, Dihve nuhn nahn ye ite.”

³² Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye burro me a nduhca che rahn Dihvo vo. ³³ Cuahn che rentahnte ye burro me ne, rahn ihyan che dihve te:

—¿Dehco che rentahnte nchuhn burro tih?

³⁴ Ndahconan ihyan chahn:

—Huante, Dihve nuhn nahn ye ite.

³⁵ Tuhme quenda ye ite nan quenán Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dame burro me, ne quendudo Dihvo vo ite. ³⁶ Rehntave ihyan chahn tino yahn ye yune cuahn nan che cuahn Dihvo vo.

³⁷ Cuahn che cuahn nino ye nan che renchahn

yune Cuete Olivo ne, nducoyaca ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi yeno ye, ne canan ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenan Dendiohs yahn nducuahn vederihno che ndihchero ye. Ama rah yeno ye, ne rahn ye:

³⁸ —¡Ndeva vo yavenan rey cuh che cochi ye me-nun Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndoyan Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero! ¡Numacuahn vedeyeno ndeva vo yavenan ye!

³⁹ Tuhme ama o sahn fariseo che nduco se van ihyan chahn ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne ihyan sih che cuahte dihn chende ye.

⁴⁰ Ndahconan ye yahn se:

—Rahn ri nchuhn te ndete che cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu che chetava tan ne, va che cuah yeno.

⁴¹ Cuahn che nda ye nan che a chi ro yan Jerusalen ne, chaco ye che yah ri ye cava ihyan yan min. ⁴² Tuhme rahn ye:

—Ama ndahca ndete che devano nchuhn te a man nda ro ndah yahn ne che ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te Dendiohs che co devano ne. ⁴³ Sahn che tan se nduco nchuhn ne, nda ro che cuahte se trinchera, techendive se yan yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco ne. Hua te yune se che cano ne, ⁴⁴ ne cahno se nchuhn, cuihno ndahtera se yan yahn ne. Nde o tu che ndahto vih hua cotave. Tihca castigo va che co ne, te man che dechuh Dendiohs u cava che ndah yahn ne ne, hua tumacah ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah vah ye sahn che rendihcue se dehtenduh chete yaco

⁴⁵ Tuhme chenda Dihvo vo chete yačo chahte, ne canan ndetenda vah ye nducoyača sahn che rendihcue se man, ra se man, min chete yačo. ⁴⁶ Rahn ye ri ye sahn:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs: “Yačo yáhn ne, yačo nan che revah ihyan”, ate nchuhn ne, nedin ne nduhca vāčo sahn duco.

⁴⁷ Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yačo me. Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, renuhn ino se tača co cahno se ihyan. ⁴⁸ Ate hua rentāca ino se tača din se, te nducoyača ihyan ne, renevah necun ye numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenana cuma Dihvo vo Jesucristo

¹ Ama ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yačo man, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs man. Ura min nda chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, ² ne tumerune se ihyan:

—¿Deh vederihquentiyon quenana come che tihca redin ne? ¿Duh te vederihquentiyon di ne?

³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Namin u, va ama nan che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn: ⁴ ¿A chehdenune Juan che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?

⁵ Ndedecadino sahn chahn, ne rahn se van man se nduco vih:

—Ndete che cahma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: “¿Dehco che hua

ritahno nchuhn tuhme?” ⁶ A namin no ndete che cahma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyaca ihyan yan, cah ye tu uvo, te devano cuaco ye te Juan ne, profeta ye.

⁷ Chemin che tahque ndah rahn sahn chahn te hua devano se. ⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Namin u, hua cahma có nchuhn deh vederi-hquentiyon va tah che tihca redin.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che ama duhtuno ihyan se

⁹ Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:

—Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cah ye chendata me ama o sahn che din se ntiyon nduco cava che cahmah se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rahn ye. ¹⁰ Cuahn che nda ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ama sahn decahya yahn ye cava che ndaca se mah va ndute ndata me sahn chahn. Ate chahn se sahn decahya me, ne ndedechuh se sahn, diya tah se. ¹¹ Dechuh ye tama sahn decahya yahn ye, ne din tan sahn chahn nduco se, chahn se sahn, ne namin ndedechuh se sahn, diya tah se. ¹² Dihve chendata me ne, ndaconan dechuh ye tama sahn decahya yahn ye. Namin chahn sahn chahn sahn, chi nun se sahn cuahn chevah.

¹³ Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendata me: “¿Taca din? Tahque ndah dechuh sahn dayá che yahinó. ¿A huane nevahnevan sahn chahn sahn cuahn che nda se min?” ¹⁴ Ate cuahn che ndihchero sahn chahn sahn ne, rahn se van man se nduco vih: “Sahnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cahno vo sahn cava che co yuhn

vo.” ¹⁵ Tuhme quenda sahn chahn sahn cuahn chihto nan va chendata me, ne chihno se sahn.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¿Deh din ihyan che dihve chendata me nduco sahn chahn? ¹⁶ Cahn ye, ne decuihno ye sahn. Tuhme cah ye chendata me tah tama ca ihyan che din ye ntiyon nduco.

Nducote chihnevan sahn fariseo che chenun se min ne, rahn se:

—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihca co!

¹⁷ Ate ndihchero Dihvo vo sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Tuhme deh conahn che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca?:

Tu che hua quenah ino sahn che rahto vah ne, chemin che tahque chichihve.

¹⁸ Ihyan che cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo ye nan tu me, ndaca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhneca ndete che condah ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cade iyo che renehve ihyan yahn César

¹⁹ A ura min no, chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ran dito se che nahn cotah se Dihvo vo, te tumacardino se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vah se ihyan yan. ²⁰ Tuhme dechuh se ama o se che din ca se che ndah ihyan se, cava che tumerande se ihyan, din se che cahma ye ama ndudo che hua ndahca. Tihca din se, te nahn caca nunde se yahn ye nan gobernador. ²¹ Rahn sahn chahn ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne mañ, ricuahn ne mañ. Dama no rendihche ne nducoyaça ihyan, ne ricuahn ne numa cuāco nduhça che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan. ²² Čahma ne co ne nuhn: ĵa redin yahn che nedihvo vo tume çade iyo yahn César, o hua?

²³ A devano Dihvo vo te o nañ o chende sahn chahn, ne rañn ye ri ye sahn:

—ĵDehco che retumarande nchuhn u?

²⁴ Conahma ne ama tume u.

Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sahn:

—ĵDuh yavenañ mañ, duh che duche mañ, que-
nan nañ tume cuh ne?

Ndahconan sahn chahn:

—César.

²⁵ Tuhme rañn ye ri ye sahn:

—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

²⁶ Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ama ndudo nañ ihyan yañ. Cuahn ino se chi yahn che tihça ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sahn saduceo yahn che ntuche tenahn

²⁷ Chihno min ne, nda ama o sahn saduceo. Sahn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn. Rañn se ri se Dihvo vo:

²⁸ —Ihyan Ricuahn, nañ ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhça: “Ndete che coh ama se che hua ndaça daya se nduco ndahta yahn se ne, va che cahnevaço dihno se nduco te, çava che

hua cuihno ndata yahn dihno se.” ²⁹ Ama yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sahn che menan me ne, chihnevaco se nduco ama ndahta. Ate hua no rahn me ne, chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. ³⁰ Chihnevaco ama dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. ³¹ Tihca queri ama sahn chahn, nduh che ndache se, chihnevaco se nduco te, ate chih nducoyaca se nde ama se hua ndaca daya se nduco te. ³² Adiva ne, chih ndahta me. ³³ Nda ro che ntuche tenahn ne, nducote nduh che ndache se chihnevaco se nduco tahn min ne, zcha se che ndahta yahn se tahn ne?

³⁴ Tuhme ndahconan Dihvo vo:

—Ihyan che vate ye man ro kuh ne, rihnevaco ye man, redcahnovaco ye man. ³⁵ Ate nda ro che ntuche tenahn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevaco ye, nde metah decahnovaco ye, ³⁶ te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn van tenahn ne, nedin daya Dendiohs ihyan, ne nduhca angel ne, tihca co ye. ³⁷ Yahn che va che ntuche tenahn ne, man Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yahn yan me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham man, Isaac man, Jacob man.” ³⁸ Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che chenduche ye man, ihyan che a ndih ye man, te nan ye ne, chenduche nducoyaca ye.

³⁹ Tuhme rahn ama o sahn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, cuaco niyon rahn ne.

⁴⁰ Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

⁴¹ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense ne, Daya David ihyan? ⁴² Man David a dirun ye nan libro yahn Salmo:

Rahn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuihnde muhn lado tah cuacó,

⁴³ numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche ye di.”

⁴⁴ Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿taça che daya ye tuhme?

Sahn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vaconan se

⁴⁵ Nan nducoyaca ihyan che chenun ye min ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

⁴⁶ —Cuihco nchuhn cudado nduco sahn devano ley che dirun Moisés, te renan ino se cuahtechica se, chenun se cahteca chano se man, renan ino se che necah ihyan Dendiohs sahn cuahn ndihve numacuahn vedenehun man, chete yaco man, nan vihco man ne, renan ino se cuahte se nan che tahque ndeva ihyan yavenan se man. ⁴⁷ Nde dehtenduh che va yahn ndahta vah ne, rehnevi se, ne ama rahn revah se, redin ca se che ndah ihyan se. Sahn chahn che tahque chahte castigo din Dendiohs sahn.

21

Vedino yahn ama ndahta vah

¹ Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo chete yaço ne, ndihchero ye nduhça che rih ihyan cuihca tume chete yave yahn tume vedino. ² Namin ndihchero ye che chih ama ndahta vah o tume cahya chete yave me. ³ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Cuaco rahn ri nchuhn te nan Dendiohs ne, tahque rigonun chihve vedino yahn ndahta vah cah che co vedino yahn ihyan chenahn sih, ⁴ te nducoyaca ye ne, chih ye che ngava yahn ye. Ate ndahta vah cah ne, van vedechevah yahn ye ne, chih ye nde che va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehkse

⁵ Rahn ama o ihyan te yaço chahte ne, ama ndahchan tu che ndahto man, dehtenduh vedino che necuco man. Tuhme rahn Dihvo vo:

⁶ —Nducuahn dehtenduh che tahchan cah che rendihchero nchuhn ne, nda ro che hua cotave dama nde o tu che ndahto vih.

⁷ Tumerune ihyan chahn:

—Ihyan Ricuahn, ¿ticuahn conahn che rahn ne me ne? ¿Deh vederihno co ran cuahn che a nun conahn ne?

⁸ Rahn Dihvo vo:

—Cuihco nchuhn cudado che hua cahnceh nde ama ihyan nchuhn, te ama yahn sahn rihnceh nda se, ne cahma queri ama se te a man se ihyan min che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehkse. Namin cahma se: “A cochi nino ro.” Ate rahn ri nchuhn che hua tumacah ne yahn se. ⁹ Cuahn che cahnevan nchuhn che va canda man, che rahteruhn ihyan nduco vih man ne, hua dehve dihya nchuhn co, te a tihca va

che co menan vih. Ate ro min ne, ametah conahn nducuahn.

¹⁰ Van naci3n ne, cuanan canda, ne cuahte-cuhma ama ihyan che rihquentiyon ye nduco tama ye. ¹¹ Ama nuhn yahn man, ne cuahnguh cuahngah ne, ama cuhnde cuico man, cah man. Nan ro ne, cuhnde ro vederihno rahte, ne ama dihya ihyan co.

¹² Ate cuahn che ametah conahn nducuahn che tihchan ne, co tan ihyan nduco nchuhn man, din ye preso nchuhn man, quenda ye nchuhn yaco man, cuih ye nchuhn vacoyahn man. Yahn che rinduco nchuhn u ne, quenda ye nchuhn nan rey man, gobernador man, ndere caa nunde ye ye yahn ne. ¹³ Tihca cuahno nchuhn cava che ndaca yune che cuahndudo ne ndudo yahn, cahnevan ihyan chahn. ¹⁴ Nde hua ndedecadino nchuhn taaca ndahconan ne yahn ye, ¹⁵ te u cahma co nchuhn ndudo che cahma ne man, te vededevano yahn che conan cuma ne man, nde hua co ndahconan ye yahn ne. ¹⁶ Nde indihche yahn nchuhn man, dihno ne man, ihyan yahn ne man, ihyan rendihche ne man, necah ye nchuhn. Ama o nchuhn ne, cahno ye nchuhn. ¹⁷ Nducoyaca ihyan ne, hua co ndihche ye nchuhn yahn che rinduco ne u. ¹⁸ Ate nde ama yudo tin nchuhn ne, hua conda. ¹⁹ Ndete che quendah ne vedechahtino van nducuahn vedeyah min ne, ndevahn ne.

²⁰ Cuahn che ndihchero nchuhn che a ntechen-dive sandado yan Jerusalen ne, codevano ne te a nda ro che cuihno yan min. ²¹ Tuhme ihyan che vate ye estado yahn Judea man, yan Jerusalen man ne, tahque ndah che cano ye, cahne ye van

icoyahn. Ihyan che chenán ye viyáta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyán. ²² Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde yahn ye cava che conahn nducuahn che a chenán caca. ²³ ¡Chevah ihyan ndahta che chenun daya ye ro min man, che retava ye daya ye man!, te ama chahte castigo co ihyan yan min, ne ama cuhnde vedeyah iyehñse. ²⁴ Nahñ ye ne, cahño se ihyan nduco espada, ne nahñ ye ne, quenda se ihyan tama nación cava che din ye ntiyon. Sahn tama nación ne, condinun condinahn se yan Jerusalén nde tuno ro che ndihco cade Dendiohs.

²⁵ Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nan yahn man, iyo man, iyon man. Muhn iyehñse cuh ne, ama cuhnde vedeyah nducuahn nación, nde hua devano ihyan deh che din ye che vah ye. ²⁶ Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che va cade nan ro ne, nuhn. ²⁷ Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, che ndá van man numacuahn vederihquentiyon chahte yahn. ²⁸ Cuahn che cuanan conahn dehtenduh che tuhchan ne, cah yeno nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.

²⁹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Condihche nchuhn nduhca che ri yahn yahn higo man, yahn chenahn che rendaconun yata yahn man. ³⁰ Cuahn che a renecahn yan ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro ihno. ³¹ Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cuedevano nchuhn te a nun cuanan vederihquentiyon yahn Dendiohs.

³² 'Cuaco ráhn rí nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye man ro cuh ne, a conahn nducuahn. ³³ Iyehse ne, cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua cuihno; va che conahn.

³⁴ 'Cuihco nchuhn cudado. Hua denda ne ura yahn ne che deman che cheh ne man, che cocoh ne man, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne man, cava che nda ro min ne, vateyan ne.

³⁵ Vedeyah che tuhchan ne, a denan conahn numachahte iyehse. ³⁶ Ro ro ne, cuahteyan nchuhn man, covah ne man, cava che co ndevahn ne yahn vedeyah che tuhchan man, cava che vateyan ne ro che u che rinducó nducoyaca ihyan, ndá.

³⁷ Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yaco chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ama cuan nan che duche Cuete Olivo. ³⁸ Nducoyaca ihyan yan, rahn ye yaco vatiyan vatiyan, rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cade se taqa din se preso Dihvo vo Jesu-cristo

¹ Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pan che ametah ya yahn ne, ² chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, renuhn ino se taqa cahno se Dihvo vo cava che hua cadino ihyan yan, te vah se che co tan ye.

³ Chenda chundah Judas Iscariote, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn, ⁴ ne chahn se nan chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin se cudado yaco chahte man, ne rahn se te co necah se Dihvo

vo taḥ sahn chahn. ⁵ Chi yeno sahn chahn, ne nte caḁe se nduco se che caḥ se tume sahn. ⁶ Caḥ Judas ndudo yahn se sahn chahn, ne nuhn ino se taḁa co necaḥ se Dihvo vo caḁa che hua cadino ihyan yaḅ.

Vihco ro yudo

⁷ Nḁa vihco ro yudo, ro che reh ihyan paḅ che ametah yaḁ yahn. Ro min ne, nihnde caḁe che rihno ihyan aḁa itecuche lihn caḁa che co te vedino. ⁸ Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco Juāḅ, ne raḥn ye:

—Cuahn nchuhn, cuihcoyaḅ ne che chuh vo che cuande yahn ro yudo.

⁹ Tumerune ihyan chahn:

—¿Ti nahn ne che caḥcoyaḅ nuhn ne?

¹⁰ Nḁahconan Dihvo vo:

—Ura che conḁa nchuhn viyaḅ ne, ntaḁa ne aḁa sahn che nda se aḁa cuhtenune. Quendi nchuhn sahn min nde vaḥ naḅ che conḁa se, ¹¹ ne caḥma ne co ne ihyan che vaḁo ye min: “Dechuh Ihyan Ricuahn nuhn che tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuarto naḅ che cheh ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo ne?” ¹² Tuhme naḥma ye aḁa cuarto chahte nchuhn che a va yaḅ. Min cuihcoyaḅ nchuhn che chuh vo nduco vih.

¹³ Chahn ihyan chahn, ne ntaḁa ye nducuahn che raḥn Dihvo vo ri ye ihyan, ne chihcoyaḅ ye che cheh ye che cuande yahn ro yudo.

¹⁴ Cuahn che nḁa ura che cheh ye ne, chihnde Dihvo vo naḅ mesa nduco ihyan apóstol yahn ye, ¹⁵ ne raḥn ye ri ye ihyan chahn:

—Aḁa nahn chéḥ nduco nchuhn che cuande yahn ro yudo numanahn che ametah caḥno se u,

¹⁶ te rahn rí nchuhn te ametah ndaconan chéh, nde nda ro che conahn nducó che ndihco çade Dendiohs, ne conán nan che rihquentiyon ye.

¹⁷ Tuhme chetah ye ama vaso vino, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne rahn ye:

—Cotah nchuhn, cuih ne nduco vih. ¹⁸ Rahn rí nchuhn te ametah ndaconan cüh vino yahn uva, nde nda ro che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁹ Chetah ye pan me, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che tuhca redín ne, conahn che cuahnecún che cahno ihyan u çava che ndevahn nchuhn. Tihca cheh nchuhn çava che cahco ran ne che renecahco ne u.

²⁰ Chihno cheh vino ye ne, ndaconan chetah ye vaso vino me, ne rahn ye:

—Chu ne, yun yahn che rech dito ndudo ra che ndahco çade Dendiohs. Va che cora çava nchuhn.

²¹ Meniyon ne, sahn che necah se u ne, dama reh se nducó. ²² Cuaco te cahno ihyan u che rinducó nducoyaca ihyan, nduhca che a nihnde çade. Ate yah rí çava sahn che necah se u.

²³ Tuhme canan tumerune vih ihyan chahn cha ye che tihca din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conan ye

²⁴ Chihno min ne, rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conan ye. ²⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Adecoduhno rey ne, ama yudo rihquentiyon ye nación yahn ye, ne sahn intiyahn ne, rendeva

ihyan yavenan se. ²⁶ Ate van nchuhn ne, hua co tihca, te cha nchuhn che tahque quenun yan ne ne, co ne nduhca ama sahn yuno, ne cha nchuhn che tahque ndinan ne ne, co ne nduhca ama mozo. ²⁷ Condedecadino ne duh che tahque ndinan. ¿A ihyan che va ye nan mesa, reh ye, o sahn decahya che redin se cudado numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan che va ye nan mesa, reh ye che tahque ndinan ye? Ate condihche nchuhn. U ne, nduhca ama ihyan che redin ye ntiyon yahn nchuhn.

²⁸ 'Ro ro che chuhrihn ne, a nchuhn che chin-
duco ne u. ²⁹ Chemin che nduhca che te Chida
vederihquentiyon, quenán cumá ne, namin té
vederihquentiyon, cuahtenan cuma ne ³⁰ cava
che chuh vo man, cuh vo man, dama nduco vih, ro
che cahcantiyon, ne cuahte ne techecade ne yahn
ihyan naci6n yahn Israel, nduh che ndichio ndata
yahn ye.

*Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye te cahma Pedro
te hua rendihche ye ihyan*

³¹ Namin rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Sim6n, Sim6n, cuihque cudado, te chundah
ne, chica se Dendiohs cava che tumerande se
nchuhn nde nan che ndahco ndiya se nchuhn.

³² Ate u ne, covah cave cava che hua ama yune
no cahcoman. Cuahn che ndaconen cotehne ne,
cuenecah yan chedave yahn ihyan che ritahno ye
u.

³³ Ndahconan Sim6n, ne rahn ye:

—Dihvé, va vedeyen6 che conduc6 ndih, an-
dahre con6n vacoyahn nduco ne man, andahre
c6h dama nduco ne man.

³⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Pedro, ráhn rí di te ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

³⁵ Tuhme ráhn Dihvo vo nduco nducoyaça ihyan chahn:

—Cuahn che dechúh nchuhn che nde dino, nde morral, nde indaco, hua quenda ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?

Ndahconan ye:

—Hua dehva chinda yahn nuhn.

³⁶ Tuhme ráhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ate man ne, ndete che va dino yahn nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che ametah espada yahn ne ne, cuendihcue ne tino rendiche ne, cua ne ama.

³⁷ Ráhn rí nchuhn te va che conahn ndudo cuh che a ndirun yáhn: “Cahma ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye.” Nducuahn che a ndirun che va che cuahno có ne, va che conahn.

³⁸ Tuhme ráhn ihyan chahn:

—Dihve nuhn, nga o espada, va yahn nuhn.

Ndahconan ye:

—Nduco sih ne, a va.

Getsemaní

³⁹ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete Olivo nduhca che a rahn ye, ne cuahn ihyan apóstol nduco ye. ⁴⁰ Cuahn che nda ye min ne, ráhn ye nduco ihyan chahn:

—Covah nchuhn cava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

⁴¹ Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan chahn, ne cuahn ye cana nan me. Min chehntihya ye, covah ye, ⁴² ne ráhn ye:

—Chida mán, ndete che nahn ne ne, cuehnevi ne che va che chuhrihn. Ate hua co nduhca che náhn. Co nduhca che nahn man ne.

⁴³ Tuhme nda ama ángel che chica ye vahchetero, ne necah yan ye chedave yahn Dihvo vo. ⁴⁴ Ama chuhrihn ye che rendedecadino ye, ne tahque dito covah ye. Ama chi ye nuneyan nduhca yun, ne ra nde ndiyahn.

⁴⁵ Chihno covah ye ne, ndaconan ye nan che chenun ihyan apóstol chahn, ne ntaca ye ihyan che vateyado ye, te ama ndi cuno ye che ran ye.

⁴⁶ Tuhme rahn ye ri ye ihyan:

—¿Dehco che vateyado nchuhn? Cuenecuan ne, covah ne cava che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

⁴⁷ Nde ametah cuihno cahma ye cuahn che nda ama yahn sandado nduco sahn policia che redin se cudado yaco chahte, ne ndahn nan Judas, ama cha sahn che chi cuande se van ihyan che ndichio chahn. Chahn nda sahn min nan Dihvo vo cava che tenan se ihyan. ⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco tihca necah u che rinducó nducoyaca ihyan ne?

⁴⁹ Cuahn che ndihchero ihyan apóstol che tihca ri ne, tumerune ye ihyan:

—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn sahn sih nduco espada ne?

⁵⁰ Ama cha ihyan chahn ne, chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, chacondah ye revan se lado tah cuaco se. ⁵¹ Ate rahn Dihvo vo:

—Hua cuhma nchuhn.

Tuhme nahn təh ye revan sahn min, ne ndonan.
⁵² Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn policia che redin cudado yaco man, sahn intiyahn man:

—¿A cochi nchuhn nduco espada man, nduco yahn man, din ne preso u nduhca sahn duco? ⁵³ Ro ro quenun chete yaco chahte van nchuhn, ne hua din ne preso u. Ate man ne, nda ura yahn ne, ura che rihquentiyon chundah.

Rahn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesu-cristo

⁵⁴ Tuhme din sahn chahn preso Dihvo vo, quenda se ihyan vaco chidocuyan che tahque ndinan. Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi ye ihyan. ⁵⁵ Din sahn chahn ama vacoyahn chevah, ne vatendi se, recah ihno se sahn. ⁵⁶ Tuhme ndihchero ama tahn decayha che nduco Pedro, nti ye min. Ndhichero ndah te ihyan, ne rahn te:

—Sahnguh ne, chinduco se sahn preso cah.

⁵⁷ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye tahn:

—Nde hua rendihché ihyan.

⁵⁸ Namenan me ne, ndihchero tama se ihyan, ne rahn se:

—Namin di, ndoque van sahn che rinduco se sahgah.

Ndahconan Pedro:

—Ndiy u.

⁵⁹ Chihno tenduh ama ura ne, rahn tama se:

—Cuaco te sahguh ne, chinduco se sahgah, te sahn Galilea se.

⁶⁰ Ndahconan Pedro:

—Nde hua devano deh che rahn.

Nde ametah cuihno cahma Pedro, ne cah tuh. ⁶¹ Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necahco ye nduhca che rahn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.” ⁶² Tuhme ndihquenda Pedro, ne ama chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

⁶³ Sahn che redin se cudado Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ihyan. ⁶⁴ Dechiche se ama tino nan ye. Rahn se ihyan, ne rahn se:

—Cahme duh che chahn di.

⁶⁵ Ama ndeh nan ca dehtenduh rahn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan intiyahn

⁶⁶ Cuahn che a chi dave me ne, ndo dama chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn intiyahn man, ne quenda se Dihvo vo nan che cuhnde cade yahn ye. ⁶⁷ Min tumerune se ihyan:

—¿A di ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che cahma có nchuhn te u ne, nde hua cotahno ne. ⁶⁸ Ndete che va deh che tumerune ne, nde hua ndahconan ne yahn. ⁶⁹ Ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, a nun cuhndé lado tah cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon yahn ye.

⁷⁰ Tumerune nducoyaca sahn chahn:

—¿A di che Daya Dendiohs tuhme ne?

Ndahconan ye yahn se:

—A u. A mañ nchuhn rañn ne meniyan.

⁷¹ Tuhme rañn se:

—¿Dehca diñ vo testigo? Nduco ndudo che tihca rañn se ne, a va. A mañ vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nañ Pilato

¹ Tuhme necuan nducoyaça se, quenda se Dihvo vo nañ Pilato. ² Canañ ndere rica nunde se yahn ye, ne rañn se:

—Ntaça nuhn sañguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye tumecađiyo yahn César. Avane ne, rañn se te mañ se che rey mañ, ihyan che a va cađe che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehñse mañ.

³ Tuhme tumerune Pilato ihyan:

—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?

Ndahconan Dihvo vo:

—U, nduhca che rahn.

⁴ Rañn Pilato ri se chidocuyan ndinañ nduco nducoyaça ihyan:

—Hua rendaca nde ama nunde yahn sañguh.

⁵ Ate quendi sañ chahn rica nunde se, ne rañn se:

—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estado yahn Galilea nde muhn, ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nañ Herodes

⁶ Cuahn che chihnevan Pilato che rañn se yahn Galilea ne, tumerune se ndete che min yañ vaço Dihvo vo. ⁷ Cuahn che checadino se te min yañ vaço ye ne, dechuh ye ihyan nañ Herodes, te sañ min che rihquentiyon se min, ne quenán se yañ Jerusalén ro min. ⁸ Ama chi yeno Herodes cuahn

che ndihchero se Dihvo vo, te a rañn che nahn ndihchero se ihyan. Nducote rihnevan se che ama rente ihyan yahn Dihvo vo ne, quenán rino se che din ye ama vederihno, ndihchero se. ⁹ Ama ndeh nan che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo. ¹⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndevanan se, ndere rica nunde se yahn ye. ¹¹ Tuhme Herodes nduco sandado yahn se ne, din duche yahn se Dihvo vo. Tihyon se ama tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nan Pilato. ¹² Ro menan ne, tan Pilato nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyan se nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

¹³ Nedin dama Pilato chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, ihyan yan man, ¹⁴ ne rañn se:

—Nchuhn ne, nda ne sañguh nan, rica nunde ne yahn che ndedecuan se ihyan yan. Ate tumeruné sahn nan nchuhn yahn dehtenduh che rica nunde ne yahn se, ne metah nde ama nunde yahn se. ¹⁵ Dechuh nchuhn nduco se nan Herodes, ne namin hua ntaca se nde ama nunde yahn se. Cuaco te hua dehva din se cava che cahno vo sahn. ¹⁶ Tahque ndah cuahn sahn, ntahte sahn.

¹⁷ Nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte se ama preso. ¹⁸ Ate cah nducoyaca ihyan:

—¡Cuihno ne sahn tih! ¡Cuentahte ne Barrabás!

¹⁹ Barrabás ne, quenun se vacoyahn, te ndedecuan se ihyan yan che cuhma ye nduco go-bierno man, chihno se sandado yahn ye man. ²⁰ Ndaconan rañn Pilato te nahn ntahte se Dihvo vo. ²¹ Ate cah tun ihyan chahn:

—¡Cuenahn yah ne sahn! ¡Cuenahn yah ne sahn!

²² Ndaconan rahn Pilato nde nan che chi ino yune:

—¿Dehra nedin sahnguh? Hua co cahno vo sahn, te metah nde ama nunde yahn se. Tahque ndah din castigo sahn, ne ntahte sahn.

Nahn yah se Dihvo vo Jesucristo

²³ Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica ye che conan yah Dihvo vo. Ama quendi chidocuyan ndinan nduco ihyan chahn rah ye. ²⁴ Tuhme cah yune Pilato che co nduhca che rica ye. ²⁵ Ntahte se sahn che quenun vacoyahn me nduhca che nahn ye, ne chihquentiyon se sandado che nahn yah se Dihvo vo.

²⁶ Cuahn che quenda sandado chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon se ama ihyan yan Cirene che duche ye Simón, che cuenchi ye nahn ye viyata, che ntihte dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.

²⁷ Ama yahn ihyan yan man, ihyan ndahta che raco ye man, rah ran ye man, cuahn ye nduco vih. ²⁸ Ndiherero Dihvo vo ihyan ndahta chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua cuaco ne cava u. Cuaco ne cava man ne man, cava daya ne man, ²⁹ te nda ro che cahma ihyan: “Ndah ro yahn ihyan ndahta che hua rahcoyan ye man, ihyan ndahta che hua rendaça daya ye man, ihyan ndahta che hua retave ye man.” ³⁰ Ro min ne, cahma ihyan co ye ico man, cuete man: “Condah ndudo nchuhn nuhn, cuedende ne nuhn.” ³¹ Nducote numacuahn vedetan cahno se u che ametah nunde yahn ne, nda ro min ne, tahque nun cahno se ihyan nunde.

³² Namin quenda se o sahn nunde cava che cahno se sahn dama nduco Dihvo vo. ³³ Cuahn che nda se nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn ne, nahn yah se Dihvo vo dama nduco sahn nunde chahn. Ama se ne, quenah yah se lado tah cuaco ye, ne tama se lado tah cueh ye. ³⁴ Covah Dihvo vo:

—Chida man, cuenchahco ne yahn ihyan sih, te nde hua devano ye deh che redin ye.

Sandado chahn ne, din se sortear tino yahn ye, cha sahn quenda hahn se che co yahn se queri ama. ³⁵ Ihyan yan chahn ne, vatendi ye, rendihchero ye. Sahn intiyahn ne, riyon nan se Dihvo vo, ne rahn se:

—Tama ca ihyan ne, ndedevahn se. Ndete che sahn tih che a va cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan iyehense ne, ¿dehco che hua ndedevahn man se sahn?

³⁶ Namin redin duche yahn sandado chahn ihyan, recah se vinagre, cuh ye, ³⁷ ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che di che rey yahn nación yahn Israel ne, cuendedevahn man di.

³⁸ Tin cruz ne, ndirun ndudo griego man, ndudo latin man, ndudo hebreo man, tuhca: “Nga Rey yahn nación yahn Israel.”

³⁹ Ama cha sahn nunde chahn che quenah yah se ne, riyon nan se ihyan, ne rahn se:

—Ndete a di ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehense ne, cuendedevahn man di man, cuendedevahn nuhn man.

⁴⁰ Ate sahn che tama me ne, rahva se nduco vih, ne rahn se:

—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs, andahre quen yah nduhca che quenah yah ye? ⁴¹ Uvo ne, a redin yah che rechuhrihn vo, te renehidivo vo nunde yuhn vo. Ate ihyan cuh ne, nde ama nunde hua quendihco ye.

⁴² Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne ne, cuenecahco ne u, ne conan vahino ne u.

⁴³ Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuaco rahn ri di te nde a man ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhca che chih Dihvo vo Jesucristo

⁴⁴ Ura che a chi man yahn ne, ama chi man numachahte iyehne nde nan rahco ino a chino, ⁴⁵ te chih yahn. Tino che quendihco chete yaco chahte ne, nde, ndo o ndi. ⁴⁶ Tuhme cah Dihvo vo:

—Chida man, ndahcó chedave yahn tah ne.

Chihno rahn ye tihca ne, chih ye.

⁴⁷ Nducote ndihchero sahn ndinan yahn sandado che tihca chi ne, ndeva se yavenan Dendiohs, ne rahn se:

—Cuaco niyon te ihyan tih ne, metah nde ama nunde yahn ye.

⁴⁸ Nducoyaca ihyan che chenun ye min, ndihchero ye che tihca chi ne, yah ri ye, ne conahn ye, rahn ye ticua ye. ⁴⁹ Ate nducoyaca ihyan che a rendihche ye Dihvo vo man, ihyan ndahca che chinduco ye Dihvo vo nde estado yahn Galilea man ne, yahn no chahtendi ye, ndihchero ye che tihca chi.

⁵⁰ Ama ihyan yan Arimatea, estado yahn Judea, che duche ye José che nduco ye van ihyan ndinan yahn nación yahn Israel ne, ndah ihyan ye nan

Dendiohs man, nan ihyan man. ⁵¹ Namin que-
nan rino ye che conahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Ihyan min ne, hua chi dama ndudo
yahn ye nduco combiero yahn ye, chih nunde se
yahn Dihvo vo. ⁵² Chahn ihyan min nan Pilato,
ne chica ye sahn che cah yune se che cuhche ye
Dihvo vo. ⁵³ Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan.
Chahcotuma ye ama tino ihyan, ne chacondihte ye
ihyan chete ama yayan ra, che ndindah nan ama
yava. ⁵⁴ Ro min ne, vispera yahn ro yudo, a cuanan
ro che rahte tuhno ihyan.

⁵⁵ Ihyan ndahta chahn che chica ye estado yahn
Galilea nduco Dihvo vo ne, chahn nduco ye, ne
ndihchero ye nan va yayan man, taca chacondihte
ye Dihvo vo man. ⁵⁶ Cuahn che ndaconan ihyan
ndahta chahn ne, ca ye yunedan man, nunedan
man, ne nducote a canan ro che rahte tuhno ihyan
ne, chahte tuhno ye nduhca che a va cade.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn

¹ Ama vatiyan dahca, ro che ndeva ndate ne,
cuahn ihyan ndahta chahn nduco tama te o ihyan
ndahta, quenda ye yunedan man, nunedan man,
che a ndihcoyan ye. ² Cuahn che nda ye nan
yayan me ne, ndihchero ye che a ndavi tu che
ndechendih chende. ³ Chenda ye chete yayan me,
ate hua ntaca ye Dihvo vo. ⁴ Ama dihya ye chi
che tihca, ne numanahmin ne, adenan chinan ye o
angel, vatendi ye, chenun ye tino che ama diyahn.
⁵ Tuhme nde tahque dihya ihyan ndahta chahn

chi, ne chendih ye, nde ametah nahn ndonihyon nan ye che vah ye. Rahn ángel chahn nduco ye:

—¿Dehco che van tenahn renuhn nchuhn ama ihyan che quenduche ye? ⁶ Metah ye muhn, te a ntuche ye. Cuenecahco nchuhn cuahn che nduco ca ne ihyan estado yahn Galilea, nduhca che rahn ye ri ye nchuhn: ⁷ “U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che necah se u tah sahn nunde cava che nahn yah se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché.”

⁸ Tuhme nta tin ihyan ndahta chahn che tihca rahn Dihvo vo. ⁹ Ndaça ye nan yayan me, conahn ye, ne necah cuande ye ihyan apóstol che ndichiamá chahn man, ihyan chenahn che nduco ye man. ¹⁰ María yahn yan Magdala man, Juana man, María che chaco Jacobo man, nduco ihyan ndahta chenahn chahn ne, a ihyan chahn che necah cuande ye ihyan apóstol che tihca chi. ¹¹ Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rahco ye te co hua va cuaco dave yahn ihyan ndahta chahn che tihca rahn ye.

¹² Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano ye nan yayan me. Nda ye min ne, ndihchero ye che a deman tino che chacotuma Dihvo vo quendite min. Ama cuahn ino ye che tihca, ne conahn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan o ihyan che cuahn ye yan Emaús

¹³ A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn ama yan lihn che duche Emaús, ri tenduh ndichio dahno che renda yan Jerusalén. ¹⁴ Numanahn che chenun yune ihyan chahn ne, rente ye nduco vih yahn nducuahn che chi. ¹⁵ Ura min nda man Dihvo vo nan ihyan chahn, ne cuahn ye dama

nduco vih. ¹⁶ Ate hua nchanan ihyan chahn ihyan, te a tihca va cade che hua nchanan ye ihyan.

¹⁷ Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Deh che rente nchuhn van man ne nduco vih che ama ran ne ne?

¹⁸ Ama cha ihyan chahn che duche ye Cleofas ne, ndahconan ye:

—¿A deman ndih che tama yan cochi ne, che hua devano ne dehtenduh che chi yan Jerusalén ro cuh?

¹⁹ Tumerune Dihvo vo:

—¿Deh chi min ne?

Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ama ndeh nan dehtenduh chahno chi Jesús yahn yan Nazaret. Ihyan min ne, ama ihyan profeta che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte nan Dendiohs man, nan ihyan man, che din ye vederihno man, chicuahn ye man.

²⁰ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man ne, chih nunde se yahn ye, ne necah se ihyan tah sahn che nahn yah se ihyan.

²¹ Nuhn ne, chenan ino nuhn che a ihyan min che ndedevahn ye ihyan nación yuhn vo, Israel. Man ne, a chi ino ro che chihno se ihyan.

²² Avane ne, ama rendedecadino nuhn, te ama o ihyan ndahta che chinduco ye nuhn ne, chahn ye nan yayan ura che chi dave,

²³ ate hua ntaca ye ihyan min chete yayan me. Cuahn che ndaconan ye ne, rahn ye te ndihchero ye ángel.

Angel chahn ne, rahn ye te a ntuche ihyan min.

²⁴ Tuhme chahn ama o combiero yahn nuhn nan yayan me, ne ntaca ye nduhca che rahn ihyan ndahta chahn, ate hua ndihchero ye ihyan min.

25 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—¡Ama tuntu nchuhn! ¡Taca che hua renahn ne nduhca che dirun ihyan profeta! 26 ¿A ndiyu a nihnde cade che ihyan che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehse ne, chuhrihn ye dehtenduh che tuhchan man, nda ye vahchetero man?

27 Tuhme cah cuande ye ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, canan ye nde che dirun Moisés man, che dirun nducoyaca ihyan profeta man, yahn nduhca che cuahno ye co.

28 Nda ihyan chahn yan lihn me, ne din ca Dihvo vo che nahn chuh dama ye, cah ye tahque yahn ca. 29 Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che conan ye min, te a chi chino. Tuhme chenda ye chete vah, chinduco ye ihyan chahn. 30 Ura che chahte ye, cheh vino ye ne, chetah Dihvo vo pan, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cah ye ihyan chahn. 31 Ura min nchanan ihyan chahn te a ihyan min che Dihvo vo, ne adenan no chehnan ihyan chahn ihyan. 32 Tuhme rahn ye nduco vih:

—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo numanahn che rente ye nduco vo man, ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs man, cuahn yune?

33 Ndetahno ndaconan ihyan chahn yan Jerusalén, ne ntaca ye ihyan apóstol che ndichiamá chahn che ndi dama ye nduco ihyan chenahn chahn. 34 Ihyan che ndi dama ye min ne, rente ye van man ye nduco vih:

—Cuaco che ntuche Dihvo vo, te chihnde ro ye nan Simón.

35 Tuhme necah cuande ihyan che o chahn nduhca che chahno ye chi cuahn yune man,

nduhc̄a che nchan̄an ye Dihvo vo ura che ndeh ye pan̄ man̄.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan̄ ihyan apóstol yahn̄ ye

³⁶ Numanahn̄ che rente ihyan̄ chahn̄ yahn̄ deht-enduh̄ che tihchan̄ ne, aden̄an̄ chin̄an̄ ye Dihvo vo che nti ye mendahn̄. Rañ̄n̄ ye ri ye ihyan̄ chahn̄:

—Dehve rañcō nchuhn̄.

³⁷ Dihyā ihyan̄ chahn̄ chi, rañcō ye te cō amā vacō ndihchero ye. ³⁸ Ate rañ̄n̄ Dihvo vo ri ye ihyan̄:

—¿Dehco che amā vañ̄ nchuhn̄ man̄, ndeh rend-edecadino ne man̄? ³⁹ Condiñche ne yah̄vetañ̄ man̄, cañ̄ man̄, te a u che ntí nan̄ ne. Conahn̄ tañ̄ ne u, ne condiñche ne te va yute yáñ̄ man̄, va ine yáñ̄ man̄, ndiyu amā vacō nduhc̄a che rendedecadino ne.

⁴⁰ Chihno rañ̄n̄ ye chemin̄ ne, nah̄ma ye yah̄vetañ̄ ye man̄, cañ̄ ye man̄, ihyan̄ chahn̄.

⁴¹ Ate nducote amā cuahn̄ ino ihyan̄ chahn̄ man̄, amā yeno ye man̄ ne, nde ametah̄ cotahno ye. Chemin̄ che tumerune Dihvo vo ihyan̄ chahn̄:

—¿A va deh che chuh̄ vo muhn̄ ne?

⁴² Tuhme cañ̄ ihyan̄ chahn̄ amā ndi yah̄ca ndiyuche nduco amā ndi vaconedih̄ yahn̄. ⁴³ Cheh̄ ye man̄, chih̄ ye man̄, nan̄ ihyan̄ chahn̄. ⁴⁴ Rañ̄n̄ ye ri ye ihyan̄ chahn̄:

—Cuahn̄ che nduco cá nchuhn̄ ne, a te cuandé nchuhn̄ te va che conahn̄ nducuah̄n̄ che nihnde cadē che cuahnō có, nduhc̄a che a ndirun̄ nan̄ ley che dirun̄ Moisés̄ man̄, nduhc̄a che dirun̄ ihyan̄ profeta man̄, nduhc̄a che ndirun̄ nan̄ libro yahn̄ Salmo man̄.

⁴⁵ Tuhme din Dihvo vo che chenahn ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, ⁴⁶ ne rahn ye:

—A tihca va che conahn nducó nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs. U che a va cade che chí, ndedevahn ihyan iyehnse ne, a tihca nihnde cade che cahno se u nduhca a chi. Namin a nihnde cade che cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn. ⁴⁷ Va che dechúh ihyan, cuahndudo ye muhn yan Jerusalén man, nde nducuah nación man, che nto ino ihyan nunde yahn ye cava che nchahco Dendiohs yahn ye. ⁴⁸ A nchuhn che ndihchero ne nducuah dehtenduh che tihca chihnahn, ne va che cuahndudo ne. ⁴⁹ Condihche nchuhn. Nduhca che a te Chidá ndudo yahn ye ne, u dechúh Vaco Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan rino nchuhn muhn yan Jerusalén nde nda ro che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Conda Dihvo vo Jesucristo vahchetero

⁵⁰ Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn nde yan Betania. Chenihyon tah ye, ne chica ye Dendiohs cava ihyan chahn. ⁵¹ Tuhme chica ye min, ne conda ye vahchetero. ⁵² Ndeva ihyan chahn yavenan Dihvo vo, ne conahn ye yan Jerusalén, ama yeno ye. ⁵³ Min chete yaco chahtenun ye ro ro, rendeva ye yavenan Dendiohs numacuahn vedeyeno. Tihca chi.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe